

144684

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

144684

**ORTAÖĞRETİM ÖĞRETMENLİĞİ MEZUNLARININ
AKADEMİK BAŞARILARININ KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEKLİSANS TEZİ

Hazırlayan
Gonca ÇİLLİ

Danışman
Prof. Dr. Nevin SAYLAN

Balıkesir 2004

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri.....
Ana Bilim Dalında hazırlanan Yüksek Lisans/Doktora tezi jürimiz tarafından incelenerek,
aday GONLA GILLI....., 05/10/2004 tarihinde tez savunma sınavına
alınmış ve yapılan sınav sonucunda sunulan tezin ... başarılı..... olduğuna oy birliği...
ile karar verilmiştir.

ÜYE

Prof. Dr. Nevin Saylan
Saylan

ÜYE

Yrd. Doç. Dr. Nezet DEMİRCİ
Nezet

ÜYE

Öğrt. Gör. Dr. İsmail Zencirci
Zencirci

ÜYE

ÜYE

ÖZET

Bu araştırma, ortaöğretim öğretmenliği programlarından dört ve beş yıl eğitim gören mezun olan bireylerin akademik başarılarını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın evrenini 2001 ve 2003 yıllarında Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesinden mezun olan 389 ortaöğretim öğretmenliği mezunu oluşturmuştur. 389 mezunun tümü araştırmanın örneklemini olarak kabul edilmiş, ancak 319 mezunun bilgilerine ulaşılabilmektedir.

Mezunlara ait not ortalaması, KPSS puanı bilgileri veri olarak bilgisayara kaydedilmiştir. Dört ve beş yıl eğitim gören mezunların ortalamaları "t" testi, bölümler arası farklılıklar ise tek yönlü varyans analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Hangi gruplar arasında anlamlı farklılık bulunduğu ise LSD testi ile belirlenmiştir.

Verilerin analizi sonucunda beş yıl eğitim gören mezunların öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ait ortalamalarının dört yıl eğitim görenlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mezunların genel akademik not ortalamaları, alan ve genel kültür derslerine ait not ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Programlar arası farklar incelendiğinde ise, dört yıl eğitim gören mezunların genel kültür dersleri ortalamaları, KMS puanları ortalamaları, KMS'de eğitim bilimleri bölümünden cevapladıkları sorulara ait net sayılarının programlara göre farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Beş yıl eğitim gören mezunların genel akademik not ortalamaları, alan derslerine ilişkin not ortalamaları, öğretmenlik meslek bilgisi not ortalamaları, KPSS'de eğitim bilimleri bölümünden cevapladıkları sorulara ait net sayıları arasında programlara göre anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Bulgulara dayalı olarak aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

1. Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi sonrasında açılan ilköğretim öğretmenliği programlarının akademik başarılarını değerlendirmeye yönelik araştırmalar yapılabilir.

2. Programlar arası akademik başarı farklılıklarını gidermek için programlar arası işbirliğine gidilebilir ve bu konuda çalışmalar yapılabilir.

ABSTRACT

This study aims to evaluate the academical achievement of secondary high school teaching graduates who were educated in the programs for four or five years. Population of the study is composed of 389 of secondary high school teacher education graduates of Balıkesir University, Necatibey Education Faculty between 2001 and 2003. All of the 389 graduates accepted to be the sample for this study and data on 319 graduates were collected.

General Point Averages (GPA) and Examination for the Selection of Public Servants (KPSS) scores of the graduates were recorded on the computer. Averages of the graduates with educational periods of four and five years were analysed by "t" test, and the differences between the groups were analysed by one way ANOVA analysing method. LSD test determined the groups which had significant differences between.

As a result of the subject data analysis it was concluded that the averages related to teaching professional knowledge courses of the five-year educated graduates were higher than the GPAs of four-year educated graduates. No significant difference was spotted among their cumulative GPAs, and their GPAs of subject area and general knowledge. When the differences between the groups were examined, it was observed that the KMS (older version of Examination for the Selection of Public Servants) score averages and graduates net scores of KMS on the educational sciences test items differed from each other according to groups. Cumulative GPAs, subject area class GPAs, teaching professional knowledge courses GPAs and net scores of KPSS on the educational sciences test items of graduates with five-year education differed significantly from each other according to their group.

Following recommendations were made based on the findings:

1. Research aimed at evaluating the academic achievement of the graduates that were established after the Re-Organization of Teaching

Faculties' Teacher Education Programs of educational faculties of the elementary education teacher training branches may be conducted.

2. It might be useful for programs' academical staff to cooperate with each other and plan some studies so as to reduce the differences between the academic achievement of the programs.

ÖNSÖZ

Nesillerin yetişmesinde önemli bir yeri olan öğretmenlerin niteliği ülkelerin gelecekteki konumunu belirleyen en önemli etkenlerden biridir. Bu nedenle öğretmenlerin nitelikli yetiştirilmesi konusu her dönemde üzerinde en fazla durulan konulardan biridir.

Bu araştırma, ortaöğretim öğretmeni mezunlarının akademik başarılarını değerlendirerek, öğretmen yetiştirme sistemine katkı getirmeye yönelik olarak gerçekleştirilmiştir.

Çalışma hayatım boyunca gerek akademik, gerek kişisel özellikleri ile örnek aldığım danışmanım ve bölüm başkanım Prof. Dr. Nevin SAYLAN bu araştırma sürecinde en büyük desteğim ve yol göstericim olmuştur. Kendisi teşekkürlerin en büyüğüne layıktır. Araştırmam boyunca büyük yardımını gördüğüm Öğr. Gör. Dr. İsmail ZENCİRCİ'ye, veri analizi konusunda yardımcı olan Arş. Gör. Devrim UZEL'e, desteği için eşim İsmail ÇİLLİ'ye ve en güzel günlerini çalışmalarım uğruna yakından izleyemediğim, varlığı hayattaki en büyük kazancım olan oğlum Berkay ÇİLLİ'ye teşekkür ederim.

Ve belirtmeliyim ki bu araştırmaya verilen emeğin asıl sahibi, bir dediğimi iki etmeden beni yetiştiren annem Aynur PEKTAŞ ve babam Celalettin PEKTAŞ'tır.

Balıkesir, 2004

Gonca ÇİLLİ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar ŞEKİLLER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
Problem.....	1
Amaç.....	4
Önem.....	5
Sınırlılıklar.....	6
Sayıtlılar.....	7
Tanımlar.....	8
BÖLÜM II	9
KAYNAK TARAMASI.....	9
Öğretmenlik Mesleği.....	9
Öğretmen Yeterlilikleri.....	12
Genel Kültür Bilgisi Yeterlilikleri.....	12
Alan Bilgisi Yeterlilikleri.....	13
Eğitim-Öğretim Yeterlilikleri.....	14
Öğrenciyi Tanıma.....	14
Öğretimi Planlama.....	14
Materyal Geliştirme.....	15
Öğretim Yapma.....	15
Öğretimi Yönetme.....	15
Başarıyı Ölçme ve Değerlendirme.....	16

	Sayfa
Rehberlik Yapma.....	16
Temel Becerileri Geliştirme.....	17
Özel Eğitime Gereksinim Duyan Öğrencilere Hizmet Etme.....	17
Yetişkinleri Eğitme.....	17
Ders Dışı Etkinliklerde Bulunma.....	18
Kendini Geliştirme.....	18
Okulu Geliştirme.....	18
Okul-Çevre İlişkilerini Geliştirme.....	19
Türkiye’de Ortaöğretim Öğretmen Yetiştirme Tarihi.....	21
Cumhuriyet Öncesi Dönem.....	21
Cumhuriyet Dönemi.....	24
Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi ile İlgili Araştırmalar.....	32
Akademik Başarı.....	34
Akademik Başarı ile İlgili Araştırmalar.....	35
BÖLÜM III	
YÖNTEM.....	39
Araştırma Modeli.....	39
Evren ve Örneklem.....	39
Verilerin Toplanması.....	40
Verilerin Analizi.....	41
BÖLÜM IV	
BULGULAR VE YORUMLAR.....	43
Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Öğretmenliklerinin Akademik Başarılarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular	43
Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Mezunlarının Akademik Başarılarının Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	44

	Sayfa
Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği Mezunlarının Akademik Başarılarının Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	49
Ortaöğretim Kimya Öğretmenliği Mezunlarının Akademik Başarılarının Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	55
Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği Mezunlarının Akademik Başarılarının Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	60
Ortaöğretim T.D.E Öğretmenliği Mezunlarının Akademik Başarılarının Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	65
Ortaöğretim Öğretmenliklerinin Akademik Başarılarının Programlara göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	70
Dört Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Mezunlarının Akademik Başarılarının Programlara göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	70
Beş Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Mezunlarının Akademik Başarılarının Programlara göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar	81
BÖLÜM V	
ÖZET, YARGILAR VE ÖNERİLER.....	92
Özet.....	92
Yargılar.....	95
Öneriler.....	95
KAYNAKÇA.....	97

TABLolar ŞEKİLLER VE KISALTMALAR LİSTESİ

TABLolar

Tablo		Sayfa
1	1983-1984 yılında Eğitim Fakültelerinde Okutulan Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri	27
2	Düzenleme Öncesi ve Sonrasında Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri	31
3	Eğitim Sürelerine göre Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Mezunlarının Genel Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	47
4	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Mezunlarının Alan Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	48
5	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Mezunlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	49
6	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Mezunlarının Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	50
7	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Puanlarının Karşılaştırılması	50
8	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Sınavlarında Eğitim Bilimleri Bölümünden Cevapladıkları Sorulardaki Net Sayılarının Karşılaştırılması	51
9	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği Mezunlarının Genel Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	53
10	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği Mezunlarının Alan Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	54
11	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği Mezunlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	54

Tablo		Sayfa
12	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği Mezunlarının Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	55
13	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Puanlarının Karşılaştırılması	56
14	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Sınavlarında Eğitim Bilimleri Bölümünden Cevapladıkları Sorulardaki Net Sayılarının Karşılaştırılması	57
15	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Kimya Öğretmenliği Mezunlarının Genel Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	58
16	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Kimya Öğretmenliği Mezunlarının Alan Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	59
17	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Kimya Öğretmenliği Mezunlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	60
18	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Kimya Öğretmenliği Mezunlarının Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	61
19	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Kimya Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Puanlarının Karşılaştırılması	61
20	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Kimya Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Sınavlarında Eğitim Bilimleri Bölümünden Cevapladıkları Sorulardaki Net Sayılarının Karşılaştırılması	62
21	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği Mezunlarının Genel Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	63
22	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği Mezunlarının Alan Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	64
23	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği Mezunlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	65

Tablo		Sayfa
24	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği Mezunlarının Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	65
25	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Puanlarının Karşılaştırılması	66
26	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Sınavlarında Eğitim Bilimleri Bölümünden Cevapladıkları Sorulardaki Net Sayılarının Karşılaştırılması	67
27	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim T.D.E Öğretmenliği Mezunlarının Genel Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	68
28	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim T.D.E Öğretmenliği Mezunlarının Alan Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	69
29	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim T.D.E Öğretmenliği Mezunlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	70
30	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim T.D.E Öğretmenliği Mezunlarının Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması	71
31	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim T.D.E Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Puanlarının Karşılaştırılması	71
32	Eğitim Süresine göre Ortaöğretim T.D.E Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Sınavlarında Eğitim Bilimleri Bölümünden Cevapladıkları Sorulardaki Net Sayılarının Karşılaştırılması	72
33	Programlara göre Dört Yıl Eğitim Mezunların Genel Akademik Ortalamalarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri	73
34	Dört Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Genel Akademik Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması	74
35	Programlara göre Dört Yıl Eğitim Mezunların Alan Dersleri Akademik Ortalamalarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri	75

Tablo		Sayfa
36	Dört Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Alan Dersleri Akademik Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması	75
37	Programlara göre Dört Yıl Eğitim Mezunların Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri	76
38	Dört Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması	77
39	Programlara göre Dört Yıl Eğitim Mezunların Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri	77
40	Dört Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması	78
41	Programlara göre Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarına İlişkin LSD Testi Sonuçları	79
42	Programlara göre Dört Yıl Eğitim Mezunların KMS Puanlarına İlişkin Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri	80
43	Dört Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının KMS Puanlarına Ait Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması	80
44	Programlara göre Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının KMS puanlarına İlişkin LSD Testi Sonuçları	81
45	Programlara göre Dört Yıl Eğitim Mezunların KMS'de Yaptıkları Eğitim Bilimleri Netlerine Ait Not Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri	82
46	Dört Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının KMS'de Yaptıkları Eğitim Bilimleri Netlerine Ait Akademik Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması	82
47	Programlara Göre KMS Sınavında Yapılan Eğitim Bilimleri Net Sayılarına İlişkin LSD Anlamlılık Testi Sonuçları	83
48	Programlara göre Beş Yıl Eğitim Mezunların Genel Akademik Ortalamalarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri	84

Tablo		Sayfa
49	Beş Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Genel Akademik Ortalamalarının Programlara Göre Karşılaştırılması	85
50	Programlara göre Genel Akademik Ortalamalarına İlişkin LSD Anlamlılık Testi Sonuçları	85
51	Programlara göre Beş Yıl Eğitim Mezunların Alan Dersleri Akademik Ortalamalarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri	86
52	Beş Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Alan Dersleri Ait Not Ortalamalarının	87
53	Programlara göre Alan Dersleri Not Ortalamalarına İlişkin LSD Anlamlılık Testi Sonuçları	87
54	Programlara göre Beş Yıl Eğitim Mezunların Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri	88
55	Beş Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerine Akademik Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması	89
56	Programlara göre Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Ortalamalarına İlişkin LSD Anlamlılık Testi Sonuçları	89
57	Programlara göre Beş Yıl Eğitim Mezunların Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri	90
58	Beş Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamaların Programlara göre Karşılaştırılması	91
59	Programlara göre Beş Yıl Eğitim Mezunların KPSS Puanlarına İlişkin Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri	91
60	Beş Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının KPSS Puanlarına Ait Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması	92
61	Programlara göre Beş Yıl Eğitim Mezunların KPSS'de Yaptıkları Eğitim Bilimleri Netlerine Ait Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri	93

Tablo		Sayfa
62	Beş Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının KPSS'de Yaptıkları Eğitim Bilimleri Netlerinin Programlara göre Karşılaştırılması	93
63	Programlara göre KPSS Sınavında Yapılan Net Sayılarına İlişkin LSD Anlamlılık Testi Sonuçları	94

ŞEKİLLER

Şekil		Sayfa
1	Yeni Düzenleme Sonrasında Ortaöğretim Öğretmeni Yetiştirme Programları	29

KISALTMALAR

T.D.E: Türk Dili ve Edebiyatı

YÖK: Yükseköğretim Kurumu

ÖSYM: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi

KMS: Kamu Memurları Sınavı

KPSS: Kamu Personeli Seçme Sınavı

ÖSS: Öğrenci Seçme sınavı

ÖYS: Öğrenci Yerleştirme Sınavı

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler

BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

GPA: General Point Avarage

LSD: Least Significant Difference

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmanın problemi, amacı, önemi, sınırlılıkları, sayıltıları, ve araştırma ile ilgili tanımlar yer almaktadır.

Problem

Ekonomik, sosyal ve teknolojik alandaki hızlı ve büyük değişme ve gelişmeler toplumların yapısını büyük oranda değiştirmektedir. Toplumları oluşturan en önemli öge olan insan bu değişme ve gelişmelerin temel faktörlerinden biridir. İnsanların değişme ve gelişmelere uyum ve katkı sağlama derecesi toplumların gelişmişlik düzeyinin en önemli belirleyicisidir.

Değişme ve gelişmelere uyum sağlayıp katkı getirecek bireylerin yetiştirilmesinde toplumsal sistemlerden biri olan eğitim sisteminin önemi büyüktür. Eğitim sistemi, öğrenci, öğretmen, eğitim programı, eğitim uzmanları, yöneticiler gibi öğelerden oluşmaktadır.¹

Öğretmenler, bir devletin eğitim politikalarını uygulayan, uygulama sonuçları ile de bu politikaları etkileyen önemli kişilerdir. Bir eğitim sisteminde

¹ Mehmet Şişman, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Pegem A Yayınları, Ankara:1999, s.1.

eğitim ve öğretimin başarılı veya başarısız olması öğretmenlerin yetiştirilmesi ve istihdamı ile yakından ilgilidir.²

Eğitim sisteminin başarısını, dolayısıyla ülkelerin geleceğini belirlemede önemli bir yere sahip olan öğretmenlerin yetiştirilmesi üzerinde en fazla durulan konulardan biridir. Dünyanın pek çok ülkesinde 80'li yıllardan sonra eğitimin her alanında olduğu gibi, öğretmen yetiştirme konusunda da yenilik ve reform çalışmaları yapılmış, yeni kuram ve uygulamalardan yararlanılarak öğretmen yetiştirme sistemi yeniden şekillendirilmiştir.³

Türk toplumu öğretmen yetiştirme alanında zengin bir deneyime sahiptir. Selçuklular döneminden itibaren Türkler, kendi eğitim kurumlarını kurmuşlar ve bu kurumlara öğretmen yetiştirmişlerdir.⁴ Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk dönemlerinden 1848'e kadar öğretmen yetiştirme medreseler bünyesinde gerçekleştirilmiştir. 16 Mart 1848'de ilk Öğretmen Okulu açılmış ve böylece öğretmenlik bir meslek olarak düşünölmüştür. İmparatorluk döneminde öğretmen yetiştirme konusunda atılan adımlar, Cumhuriyetin ilanından sonra hız kazanmış ve öğretmen yetiştirme konusu daha kapsamlı olarak ele alınmıştır. 1982 yılına kadar öğretmenler, Milli Eğitim Bakanlığı ve Üniversiteler bünyesindeki çeşitli kurumlar tarafından yetiştirilmiştir. 1982'de 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile öğretmen yetiştirme görevi üniversitelere devredilmiştir.⁵

1990'lı yıllarda "Eğitim Faköltelerinin öğretmen yetiştirme görevini yeterince yapamadıkları" gerekçesi ile Yükseköğretim Kurulu (YÖK) öğretmen yetiştirme sisteminde birtakım değişiklikler yapma kararı almıştır. 1996 yılında YÖK ve Dünya Bankası tarafından başlatılan düzenleme çalışmaları, 1998

² İlhan, Akar, "Türkiye'de Öğretmen İstihdam Politikası Ve Uygulaması." Yayınlanmamış Doktora Tezi, G.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara:1990, s.2

³ YOK, "Eğitim Fakölteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi" YOK Raporu, Ankara: 1998, s. 1.

⁴ Mustafa Ergün, "Bilgi Toplumunda Öğretmen Yetiştirme." <http://www.egitim.aku.edu.tr/ergun6.htm>, s.56.

⁵ MEB, "Öğretmen Yetiştirmede Koordinasyon." MEB Yayınları, Ankara: 1992, s.13.

yılında sonuçlandırılmış ve 1998-1999 eğitim öğretim yılından itibaren Öğretmen Yetiştirme Programlarına yeni bir düzenleme getirilmiştir.⁶

Düzenleme sonrasında ortaöğretim kurumlarında görev yapacak öğretmenlerin daha kapsamlı alan bilgi ve becerisi ile daha güçlü bir öğretmenlik formasyonuna sahip olmaları gerektiği fikrinden yola çıkılarak, eğitim fakülteleri bünyesindeki ortaöğretim öğretmenlik alanlarının öğretim süreleri dört yıldan beş yıla çıkarılmıştır. Ortaöğretim öğretmenlik alanları öğrencilerinin, üç buçuk yıl Fen-Edebiyat Fakültelerinde alana ilişkin bilgi ve becerileri kazandıktan sonra, bir buçuk yıl Eğitim Fakültelerinde Öğretmenlik Meslek Bilgisi derslerini almaları kararlaştırılmıştır.⁷ Bu uygulama ile ders sayıları, isimleri ve içeriklerinde de önemli değişiklikler yapılmıştır.

Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi'nde de yeni uygulamaya 1998-1999 eğitim-öğretim yılından itibaren geçilmiştir. 1998-1999 eğitim-öğretim yılında ortaöğretim programlarına kayıt olan öğrenciler 2002-2003 eğitim-öğretim yılında mezun olmuşlar, dolayısıyla yeni düzenlemenin ilk ürünleri alınmıştır.

Uygulamaya konulan programların değerlendirilmesinde pek çok yöntem kullanılmaktadır. Bu yöntemlerden biri de programın hedeflerine ne derece ulaştığının belirlenmesi açısından öğrencilerin akademik başarılarının belirlenmesidir.

Bugüne kadar yapılan araştırmalar üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen bilişsel ve bilişsel olmayan bir çok faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, eğitim süresinin akademik başarıya etkisini değerlendiren bir araştırmaya rastlanamamıştır.

⁶ YÖK; Ön.ver., s. 1

⁷ Aynı, s. 40.

Bu nedenle "Eğitim süresi beş yıla çıkarılan ortaöğretim öğretmenliklerinden mezun olan bireylerin akademik başarıları ile dört yıl eğitim görerek mezun olan bireylerin akademik başarıları arasında fark var mıdır?" sorusu bu araştırmanın problemi olarak belirlenmiştir.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, Eğitim Fakültesi ortaöğretim öğretmenliği programlarından (Biyoloji, Fizik, Kimya, Matematik, Türk Dili ve Edebiyatı (T.D.E)) beş yıl eğitim görerek mezun olan bireyler ile 4 yıl eğitim görerek mezun olan bireylerin akademik başarılarını, akademik ortalamalarına ve KMS veya KPSS sınavlarından alınan puanlara göre karşılaştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Dört yıl eğitim görerek mezun olan bireyler ile beş yıl eğitim görerek mezun olan bireylerin genel akademik ortalamaları arasında programlara göre fark var mıdır?
2. Dört yıl eğitim görerek mezun olan bireyler ile beş yıl eğitim gören bireylerin;
 - a. Alan dersleri akademik ortalamaları arasında programlara göre fark var mıdır?
 - b. Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri akademik ortalamaları arasında programlara göre fark var mıdır?
 - c. Genel kültür dersleri akademik ortalamaları arasında programlara göre fark var mıdır?

3. Dört yıl eğitim görerek mezun olan bireylerin KMS'den aldıkları puanlar ile beş yıl eğitim görerek mezun olan bireylerin KPSS'den aldıkları puanlar arasında programlara göre fark var mıdır?
4. Dört yıl eğitim görerek mezun olan bireylerin KMS'de Eğitim Bilimleri Bölümü sorularına verdikleri cevaplardaki net sayıları ile beş yıl eğitim görerek mezun olan bireylerin KPSS'de Eğitim Bilimleri bölümü sorularına verdikleri cevaplardaki net sayıları arasında programlara göre fark var mıdır?

Önem

Toplumun ihtiyaç duyduğu bireylerin topluma kazandırılmasında önemli bir role sahip olan öğretmenlerin nitelikli yetiştirilmesi, büyük ölçüde hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarının yeterliliğine ve etkililiğine bağlıdır. Bu sebeple, öğretmen yetiştirme programlarının değerlendirilmesi ve değerlendirme sonuçları ışığında geliştirilmesine katkı getirecek araştırmaların yapılması önemlidir.

Eğitim sisteminin en önemli alt sistemlerinden biri olan program sisteminin değerlendirilmesi ve geliştirilmesi sistemin sürekliliğinin sağlanması açısından önem taşımaktadır. Program değerlendirme çeşitli şekillerde gerçekleştirilebilmektedir. Değerlendirmenin bir boyutunu öğrencilerin programın hedeflerine ne derece ulaştığının belirlenmesi oluşturmaktadır. Öğrencilerin akademik başarılarının belirlenmesi aynı zamanda programın hedeflerine ulaşılma derecesini de göstermektedir.

1998 yılında Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi ile diğer öğretmenlik alanlarıyla beraber ortaöğretim öğretmenliği alanlarında da önemli değişiklikler yapılmıştır. Düzenlemeden sonra ortaöğretim öğretmenlikleri ilk mezunlarını 2002-2003 eğitim-öğretim

yılında vermişlerdir. Düzenlenmenin hedeflerine ne derece ulaştığının belirlenebilmesi için düzenleme sonrasında mezun olan öğrencilerle, düzenleme öncesinde mezun olan öğrencilerin akademik başarılarının karşılaştırılması önemlidir.

Yapılan literatür taramasında düzenleme ile ilgili olarak akademik başarıların değerlendirilmesine ilişkin bir araştırmaya rastlanmamıştır. Araştırma bu yönüyle de özgün ve ilk olduğu için önem taşımaktadır.

Araştırma sonuçlarının öğretmen yetiştirme programlarında yapılacak geliştirme çalışmalarına ve konu ile ilgili yapılacak diğer araştırmalara ışık tutması umulmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Literatürde yer alan akademik başarı, öğretmen yetiştirme ve eğitim fakültelerinde öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi ile ilgili bilgilerle,
 2. Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi ortaöğretim öğretmenliği I. öğretim programlarından (Biyoloji, Fizik, Kimya, Matematik, T.D.E) 2000-2001 ve 2002-2003 eğitim öğretim yıllarında mezun olan bireylerle,
 3. Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi öğrenci işlerinden edinilen verilerle,
 4. İnternette T.C. Kimlik numaraları, sınav sonuçları ve not ortalamaları konusunda elde edilen verilerle,
- sınırlıdır.

Sayıtlar

1. Araştırma kapsamında yer alan iki örneklem grubu akademik başarıyı etkileyen diğer değişkenlerden aynı derecede etkilenmektedir.
2. 2001 yılında yapılan KMS ve 2003 yılında yapılan KPSS sınavlarının içeriği benzeşiktir.
3. İnternette ve Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi öğrenci işlerinden elde edilen bilgiler güvenilirdir.

Tanımlar

Öğretmen: “Yükseköğretim kurumlarında genel kültür, özel alan ve pedagojik formasyon eğitimi alarak yetişmiş olan ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları ile kurs ve seminerlerde eğitim ve öğretim hizmetlerini yürüten kimse.”⁸

Akademik Başarı: “Okumada, aritmetik, tarih,... gibi akademik türden derslerde elde edilen başarıdır.”⁹

Alan Dersleri: Öğretmen adaylarına öğretim yapacakları alanda yeterlilik kazandırmak için okutulan alanla ve alana yardımcı diğer alanlarla ilgili dersler.

Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri: Öğretmen adaylarına alanlarında etkili bir şekilde eğitim-öğretim yapabilmeleri için okutulan eğitim bilimleri ve alan eğitimi dersleri.

⁸ MEB, 1992, **Ön.ver.**, s.40.

⁹ Remzi Öncül, **Eğitim Bilimleri Sözlüğü**, MEB Yayınları, İstanbul: 2000. s, 20

Genel Kültür Dersleri: Öğretmen adaylarına genel kültür bilgisi kazandırmak amacıyla okutulan Türk Dili, İngilizce, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Bilgisayar Kullanımı gibi dersler.

Kamu Personeli Sınavı / Kamu Personeli Seçme Sınavı: Kamu kuruluşlarına personel seçimi için, genel yetenek, genel kültür ve meslek alanlarına özgü sorulardan oluşan ve ğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından düzenlenen sınav.

BÖLÜM II

KAYNAK TARAMASI

Bu bölümde araştırmanın kuramsal boyutu ile ilgili ulaşılabilen bilgiler ve kaynaklar değerlendirilmiş, öğretmenlik mesleği, öğretmen yeterlilikleri, Türkiye’de ortaöğretim kurumlarına öğretmen yetiştirme tarihi ve akademik başarı ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Öğretmenlik Mesleği

Hakkında bir çok yazılar yazılan, araştırmalar yapılan ve tartışılan “öğretmenlik mesleği” bir çok eğitimci ve araştırmacı tarafından farklı açılardan ele alınarak tanımlanmıştır.

Öğretmenlik mesleğinin tanımlanabilmesi için önce “meslek” ve “öğretmen” kavramlarının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

“Meslek”, genel olarak, bir kimsenin hayatını geçirmek ve geçimini sağlamak için yaptığı iş olarak tanımlanmaktadır.¹⁰ Meslek, sosyal, ekonomik,

¹⁰ **Türkçe Sözlük**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara:1996, Cilt:3, s.1954.

bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip olan, bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu bir işbölümü sonucunda ortaya çıkmış bir uğraş olgusudur.¹¹

“Öğretmen” ise “eğitim sektöründe eğitim ve öğretim hizmeti yapan bir işgören”¹² olarak tanımlanabilir. Bu nedenle, mesleği bir bilim dalını, bir sanatı veya teknik bilgileri öğretmek olan kimselere öğretmen denmektedir.¹³

Öğretmen, öğrenme-öğretme sürecinin temel öğelerinden biridir. Öğrenciyle devamlı etkileşim halinde bulunan, eğitim programını uygulayan, öğretimi yöneten ve hem öğrencinin hem de öğretimin değerlendirmesini yapan kişidir.¹⁴ Öğretmen, öğrenmeyi öğrenci için öğrenci için kolaylaştırmakta ve amaçlara ulaşılacak biçimde öğrenme yaşantılarını düzenlemektedir.¹⁵ Böylece öğretmen eğitimin kilit adamı, hayata geçiricisi ve uygulayıcı gücüdür.¹⁶

“Öğretmen”in tanımı 01.06.2000 tarih ve 340 sayılı MEB Talim ve Terbiye Kurulu Kararında, “Yükseköğretim kurumlarında genel kültür, özel alan ve pedagojik formasyon eğitimi alarak yetişmiş olan ve her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumları ile kurs ve seminerlerde eğitim ve öğretim hizmetlerini yürüten kimse”¹⁷ olarak tanımlanmıştır.

Öğretmenlik mesleği ise, “eğitim sektörü ile ilgili olan sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip alanda özel uzmanlık bilgisi ve becerisini temel alan akademik çalışma ve mesleki formasyonu gerektiren, profesyonel statüde bir uğraşı alanıdır”.¹⁸

¹¹ Alkan Cevat ve F. Hacıoğlu, **Öğretmenlik Uygulamaları**. Alkim Yayınevi, Ankara: 1997, s.22.

¹² Aynı, s.23.

¹³ **Türkçe Sözlük**, Ön. ver, s.2207.

¹⁴ MEB, “Öğretmen Yeterlilikleri Raporu”, www.meb.gov.tr, Ankara, 2002.

¹⁵ Selahattin Ertürk, **Eğitimde Program Geliştirme**, Meteksan Yayınları, Ankara: 1994, s. 21.

¹⁶ Çağlar Demir, **Atatürk Eğitim Fakültesi Öğretmenlik Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma**, Marmara Üniversitesi AEF Yayınları, Sayı:3, İstanbul: 1992, s, 36.

¹⁷ MEB, 1992, **Ön. ver**, s.42.

¹⁸ Alkan Cevat ve F. Hacıoğlu, **Ön. ver**, s.23.

Şişman'a göre öğretmenlik mesleği, özel statüsü olan, özel uzmanlık bilgisi ve becerisi gerektiren kutsal bir meslektir.¹⁹

Öğretmenlik mesleği kanunla da tanımlanmıştır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. maddesinde öğretmenlik mesleği şu şekilde ifade edilmiştir: "Öğretmenlik, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir."²⁰

1982'de yapılan XI. Milli Eğitim Şurası ile MEB Talim ve Terbiye Kurulu'nca 1983'de Tespit edilen esaslarda öğretmenlik mesleğinin genel standartları belirlenmiştir. Bu standartlar şu şekilde özetlenebilir:

1. Öğretmenlik bir meslektir.
2. Öğretmenlik mesleği özel bir mesleki yeterliliği gerektirir.
3. Öğretmenlik mesleğinde yetişenler eğitim, öğretim ve görev verildiğinde yönetimden sorumludurlar.
4. Öğretmenler Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak görevlerini yapmak zorundadırlar.²¹

Öğretmen Yeterlilikleri

Yeterlik bir kişiye görevinin gerektirdiği belirli bir rolü oynayabilme gücü kazandıran özelliklerdir.²² Her meslekte olanların göstermesi gereken birtakım yeterlilikler olduğu gibi öğretmenlik mesleğinden olanların da göstermesi gereken birtakım yeterlilikler vardır.

¹⁹ Şişman, 1999, **Ön.ver.**, s.4.

²⁰ MEB, **Milli Eğitim Temel Kanunu**, Milli Eğitim Yayınevi, Ankara: 1998, s. 23

²¹ MEB, **Ön.ver.**, 1992, s.42.

²² Kezban Kuran, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Mikro Yayınları, Ankara: 2002, s.253.

Öğretmen yeterlilikleri sürekli tartışılan ve üzerinde araştırmalar yapılan bir konudur. Bu konuda literatürde bir çok bilgiye rastlanmaktadır.²³²⁴²⁵²⁶ Öğretmen yeterlilikleri konusunda literatürde yer alan bilgilerdeki ortak olan nokta, öğretmenin iyi bir alan bilgisine, öğretme bilgi ve becerisine ve genel kültür bilgisine sahip olması gerektiğidir. Bu konuda 2002 yılında Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü tarafından bir komisyon oluşturulmuş, yapılan araştırma sonucunda öğretmen yeterlilikleri belirlenmiştir. Araştırmaya göre, öğretmenlerin yeterli olması gereken alanlar genel kültür bilgisi yeterlilikleri, alan bilgisi yeterlilikleri ve eğitim-öğretim yeterlilikleri olmak üzere üç ana bölümde toplanmış, bu alanlara ait davranışlar aşağıda belirtilmiştir.²⁷

Genel Kültür Bilgisi Yeterlilikleri

Genel kültür alanı, öğretmenin eğitim sürecindeki kazanımlarının bir bileşkesidir. Öğretmenin mesleğini uygularken karşılaştıkları sorunların çözümüne alan bilgisi ve eğitime-öğretme becerileri ile birlikte katkıda bulunabilecek bazı disiplinler arası bilgi ve becerileri içermektedir. Bu bilgi ve becerilerin, alan bilgileri ile ilişkilendirilmesi ve öğretim sürecinde kullanılması önemlidir.

Genel kültür alanında öğretmen şu nitelikleri göstermelidir:

- Temel ve uygulamalı bilimler ile sosyal bilimlerin temel kavramlarını, varsayımlarını, tartışmalarını, araştırma ve inceleme yöntemlerini bilmeli ve uygulamalıdır.

²³ Aikan ve Hacıoğlu, **Ön.ver.**, s.30.

²⁴ Mustafa Ergün, **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Ocak Yayınları, Ankara: 1997, s.32.

²⁵ Şişman, 1999, **Ön.ver.**, s.5.

²⁶ Garmston, R.S. "Becoming Expert Teacher" **Journal of Staff Development**, (19), 1998, s.56-

⁶⁷.

²⁷ MEB, **Ön. ver.**, s.23.

- Olaylar ve olgular karşısında durumu, felsefi tarihsel, sosyolojik ve ekonomik yönleriyle tanımlamalı ve açıklamalıdır.
- Bir sorunla karşılaştığında sorunu çeşitli boyutlarıyla ele almalı, seçenekleri belirlemeli; en uygun seçeneği seçmeli, duruma uygulamalı, süreci izlemeli ve değerlendirmelidir.
- Öğrencilerini genel kültür yaşantılarını geliştirmeye özendirmeli, öğretim sürecinde genel kültür bilgilerini kullanarak öğrenciyi derse hazırlayabilmeli ve güdeleyebilmelidir.

Alan Bilgisi Yeterlilikleri

Alan bilgisi öğretmenin öğreteceği alanla ilgili bilgilerdir. Öğretmenin özel alan bilgisi konusunda şu yeterlilikleri göstermesi beklenmektedir:

- Öğrettiği alanın belli başlı kavramlarını, varsayımlarını, tartışmalarını, araştırma ve inceleme yöntemlerini bilmelidir.
- Öğreteceği alanla ilgili bilgileri diğer konu alanlarıyla ilişkilendirebilmeli; alanın okul çapında uygulanan program içindeki yerini anlamalıdır.
- Öğrettiği alana ilişkin gelişmelere yakından ilgi duymalı ve günlük yaşamla bağını kurabilmelidir.
- Alanla ilgili faaliyetlere, alanın öğretimi konusundaki profesyonel etkinliklere aktif olarak katılmalıdır.
- Alanında araştırmalar yaparak bilgi üretebilmelidir.
- Alana ilişkin problemleri tanıyabilmeli, problemlerin çözüm yollarını aramalı, uygun çözüm yolunu seçebilmeli, uygulayabilmeli ve değerlendirebilmelidir.

Eğitim-Öğretim Yeterlilikleri

Eğitim-öğretim yeterliliklerinin önemli bir kısmını bilgi, beceri ve tutumları başkalarına öğretme yeterlilikleri oluşturmaktadır. Ancak, bunun yanında öğretmenlerden farklı nitelikler de beklenmektedir. Bu nitelikler on dört grupta toplanmış ve her gruba ait öğretmen yeterlilikleri şu şekilde belirtilmiştir:

1. Öğrenciyi Tanıma

Öğretimin niteliğini arttırmak için öğrencileri tanımak ve onlara ait birtakım özellikleri bilmek önemlidir. Bu doğrultuda, öğretmen öğrencilerin fiziksel, duygusal ve sosyo-ekonomik özelliklerini bilmeli, hazırbulunuşluk düzeylerini, öğrenme stillerini belirlemeli, ilgi ve yeteneklerini gözlemelidir.

2. Öğretimi Plânlama

Plan bir işin nasıl yapılacağını gösteren bir yol haritasıdır. Öğretim etkinliklerinin amaçlara ve zamana uygun olarak yürütülmesi için, uygulama öncesinde öğretimin etkili bir biçimde planlanması gerekmektedir. Öğretmen öğretimin amacını, içeriğini, öğretim etkinliklerini, öğretim yöntemini, materyallerini ve ölçme ve değerlendirme yöntemlerini belirlemeli ve öğrenme-öğretme ortamını buna göre düzenlemelidir.

3. Materyal Geliştirme

Daha fazla duyu organı kullanıldığında öğrenme kolaylaşmaktadır. Bu nedenle, öğretim sürecinde daha fazla duyu organına hitap ederek öğrenmeyi kolaylaştırmak için çeşitli materyaller kullanılmalıdır. Öğretmen öğretim materyallerini, materyallerin özelliklerini, öğretime sağladığı yararları ve

beraberinde getirdiği sınırlılıkları bilmeli, ve öğretimin amacına uygun olarak kullanılabilir materyalleri planlamalı ve hazırlamalıdır.

4. Öğretim Yapma

Hedef davranışların öğrenciler tarafından üst düzeyde kazanılması zengin ve etkili bir öğretim ortamıyla mümkündür. Bu nedenle öğretmen zengin ve etkili öğretim ortamı yaratacak strateji, yöntem, teknik ve etkinlikleri bilmeli ve öğretim sürecini bunlara göre planlamalıdır. Planlamalar doğrultusunda öğretimi yürütmeli, öğrencileri öğretim etkinliklerine katmak için gerekli tedbirleri almalı, öğrencilerin tepki, düşünce ve gereksinimleri doğrultusunda, öğretim sürecini yönlendirmeli, amaçlara uygun ödevler vermeli ve öğrencileri bir sonraki derse hazırlamalıdır.

5. Öğretimi Yönetme

Öğretim sırasındaki etkinliklerin amacına uygun bir şekilde yürütülmesi sınıftaki düzenin ve disiplinin korunmasına bağlıdır. Öğretmen bu bağlamda, öğrenci devamını kontrol etmeli, bireysel ve grup çalışmalarını organize etmeli, sınıfta olumlu ve etkili bir öğrenme ortamı oluşturmaya çaba göstermeli, sınıfta uyulacak kuralları öğrencilerle birlikte belirlemeli ve bu kurallara uyulmasını sağlamalı, olumsuz davranışlar doğuran durumları değiştirmeli, sınıf ortamındaki sorunların çözümünde yardımcı olmalı ve öğretim ortamında güvenliği sağlamalıdır.

6. Başarıyı Ölçme ve Değerlendirme

Kazanılması istenen davranışların ne derece kazanıldığının belirlenmesi için ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin eğitim ortamında işe koşulması şarttır. Öğretmen öğrencinin bilişsel, duyuşsal, sosyal ve fiziksel gelişimini sürekli olarak değerlendirmek için formal ve informal değerlendirme stratejilerini

kullanmalı, öğrenciye, kendi kendisini değerlendirme yeterliliğini ve alışkanlığını kazandırmalıdır. Ölçme tekniklerini, ölçme araçlarında aranması gereken geçerlilik ve güvenirlik gibi teknik nitelikleri, test geliştirme, testte yer alabilecek değişik türlerde maddeleri yazma, testi uygulama, puanlama, puanların analizi gibi değerlendirmeye ilişkin temel kavramları ve süreçleri bilmeli ve uygulamalıdır. Ölçme ve değerlendirme ile öğrencinin güçlü ve zayıf yönlerini belirleyebilmeli, buna uygun önlemleri almalı, öğrenciye ve öğrenci velisine ölçme ve değerlendirme sonuçları hakkında geri bildirim vermeli, kendisini ve öğretiminin etkililiğini değerlendirmelidir.

7. Rehberlik Yapma

Öğretmen öğretim yapmanın yanı sıra, öğrencilere çeşitli sorunların çözümünde yardımcı olmak ve öğrenciyi verimli ders çalışma, meslek seçimi gibi konularda bilgilendirmekle de görevlidir. Bu doğrultuda, öğrencilere kendilerini tanımaları, okula uyumları, fiziksel gelişmeleri, sınıf içi ve dışı etkinlikleri, başarı düzeyleri, öğrenme ve çalışma alışkanlıkları, ilgi ve yetenekleri ve meslek seçimi konularında rehberlik yapmalı, öğrencilerin çeşitli konulardaki (sosyal, psikolojik, cinsel, ekonomik vb.) sorunlarını dinlemeli ve bunlara çözüm bulmalarında öğrencilere rehberlik etmeye çalışmalı, velilerle öğrenci sorunlarıyla ilgili olarak görüşmeli ve çözüme yönelik işbirliği yapmalıdır. Öğretmen, bütün öğrencilerin başarılı olacağına inanmalı ve bu yolda ortaya çıkan sorunların çözümü için gerekli kaynakları ve stratejileri işe koşmalı, öğrencilere insan ilişkileri konusunda yardımcı olmalı, ekonomik ve sosyal programlardan yararlanmalarını sağlamalı, anne-babalara/velilere öğrenciler konusunda rehberlik yapmalıdır.

8. Temel Becerileri Geliştirme

Bireylerin yaşamları boyunca kullanacakları birtakım temel becerileri kazanmalarında öğretmenin rolü büyüktür. Öğretmen öğrencilerin temel okuma,

yazma, matematik, iletişim ve diğer yaşamsal becerilerini geliştirmelerine yardım ederek öğrencilerin meslekî, toplumsal ve kişisel gelişimini destekleyecek öğrenme fırsatları yaratmalıdır.

9. Özel Eğitime Gereksinim Duyan Öğrencilere Hizmet Etme

Öğrenciler arasında bazı özellikleri nedeniyle özel eğitime ihtiyacı olanlar bulunabilmektedir. Bu tür öğrencilerin uygun ve etkili eğitim-öğretim sürecinden geçmelerini sağlayabilmek için öğretmen uzmanlarla işbirliği yapmalıdır. Öğrencilerin, bedensel, ruhsal ve zihinsel özellikler özelliklerine uygun özel eğitim olanak ve fırsatları sunmalıdır. Özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin gelişimini izlemeli ve değerlendirmeli, bu öğrencilerin sınıf arkadaşları tarafından benimsenmesini sağlamaya çalışmalı ve özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere kişisel ve sosyal problemleri konusunda rehberlik yapmalıdır.

10. Yetişkinleri Eğitme

Okuldaki öğrencilerin eğitilmesi yanında, özellikle kırsal kesimlerde öğretmenin yetişkinlerin eğitiminde de sorumluluk alması gerekmektedir. Öğretmen yetişkinlerin hazırbulunuşluk düzeylerini belirleyebilmeli, nasıl öğrendiklerini, nasıl geliştiklerini bilmelidir. Onlara entelektüel, meslekî, toplumsal ve kişisel gelişimlerini destekleyecek öğrenme fırsatları sunmalı, yetişkinlerde sürekli öğrenme alışkanlığı geliştirmenin önemine inanmalı ve bu doğrultuda etkinlikler düzenlemelidir.

11. Ders Dışı Etkinliklerde Bulunma

Öğrenme-öğretme sürecinde yer alan etkinliklerin yanı sıra bu süreci destekleyecek ders dışı etkinlikler de öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde büyük etkiye sahiptir. Bu nedenle, öğretmen ders dışı eğitsel etkinliklerin amaca uygun

bir biçimde planlanmasını ve yürütülmesini sağlamaya çalışmalıdır. Öğrencinin gelişimini sağlamaya yönelik çeşitli toplantı, kurs, seminer ve diğer etkinlikler yoluyla öğretim sürecinin geliştirilmesine çaba göstermeli, eğitsel kol etkinliklerine rehberlik etmeli, okuldaki çeşitli kurullara katılmalı, öğrenci velileriyle görüşmeler yapmalı ve okul-aile birliği/veli toplantılarında bulunmalıdır.

12. Kendini Geliştirme

Öğrencilerin toplumun ihtiyaçları ve istekleri doğrultusunda yetişmesi öğretmenin dünyadaki hızlı gelişmeleri takip etmesi ve bunlara uyum sağlayabilmesi ile bağlantılıdır. Bu durumda öğretmenin kendini sürekli geliştirmesi gerekmektedir. Öğretmen meslekî bakımdan üst öğrenim de dahil, kendini geliştirmek için gerekli fırsat ve olanakları araştırmalı ve değerlendirmelidir. Öğretme ile ilgili başlıca araştırma alanlarını ve mevcut meslekî öğrenme kaynaklarını bilmeli, eleştirel düşünme ve kendi kendine öğrenme konusunda kendini geliştirmeli, öğrencilerin bireysel gereksinimlerini gözeterak araştırmalı, uygulamaları sürekli olarak iyileştirmeye çalışmalı, kendisi ve meslektaşları için uygun meslekî çalışmalara katılmayı ve onları desteklemeyi meslekî bir sorumluluk olarak kabul etmeli, öğrencilerden ve diğer meslektaşlarından kendi performansı hakkında geribildirim almalıdır.

13. Okulu Geliştirme

Öğretmenin öğrencilere olduğu kadar okul toplumuna karşı da birtakım görev ve sorumlulukları vardır. Öğretmen eğitim sisteminin ve okul örgütünün yapı ve işleyişini bilmeli, mesleğinin toplumsal konumunu ve mesleğin görev, yetki ve sorumluluklarıyla ilgili toplumsal beklentilerin farkında olmalıdır. Okulun gelişimine katkı sağlama çabası içinde olmalı, okul yönetimince ilgili mevzuata bağlı olarak kendisine verilen görevleri yerine getirmeli, okulun kaynaklarını

verimli bir şekilde kullanılmalı, programlarla ilgili geri bildirim sağlamalı ve gerektiğinde öğretmen adaylarına rehberlik yapmalıdır.

14. Okul-Çevre İlişkilerini Geliştirme

Okul içinde bulunduğu çevre ile sürekli etkileşim halindedir. Bu etkileşimin yararlı bir iletişime dönüşmesi bağlamında öğretmen, öğrencilerin öğrenmesini ve bireysel gelişimini desteklemek için öğrenci velileri, okuldaki meslektaşları ve sivil toplum örgütleri ile ilişkiler kurmalı, öğrencinin ve velinin hakları ile öğretmenin sorumluluklarını ve ilgili yasal mevzuatı bilmeli ve uygulamalıdır. Öğrenci ve veli haklarına saygılı, ırk, din, cinsiyet, sosyo ekonomik konum, yaş ve politik ilişkileri ile ilgili önyargılardan kaçınan bir tutum benimsemeli, öğrenci ve velisinin özel hayatına ve bilgilerin gizliliğine saygılı olmalıdır.

Öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerinin bu yeterlilikler göz önüne alınarak düzenlenmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinin esasları 1739 sayılı yasanın 43. maddesinde belirtilmiştir.²⁸

“...Öğretmenlik mesleğine hazırlık, genel kültür, özel alan eğitimi, ve pedagojik formasyon formasyon ile sağlanır. Yukarıda belirtilen nitelikleri kazanabilmeleri için hangi öğretim kademesinde olursa olsun öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmeleri esastır. Bu öğrenim lisans öncesi, lisans ve lisansüstü seviyelerde yatay ve dikey geçişlere de imkan verecek biçimde düzenlenir.”

Bu doğrultuda öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinin alan bilgisi, genel kültür ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerinden oluşması gerekmektedir.

²⁸ MEB, 1998, **Ön.ver.**, s.25

Öğretmen yetiştirme görevini Türkiye’de Eğitim Fakülteleri üstlenmiştir. 49 üniversiteye bağlı 65 Eğitim Fakültesi’nde okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerine öğretmen yetiştirilmektedir. Okul öncesi ve ilköğretim öğretmenlerinin eğitimleri lisans, ortaöğretim öğretmenlerinin eğitimleri tezsiz yüksek lisans seviyesindedir.²⁹

Öğretmen yetiştirme programlarına girmek için lise veya dengi bir okuldan mezun olmak ve Öğrenci Seçme Sınavı’nda (ÖSS) öğretmen yetiştirme programları için yeterli puan almak gerekmektedir. Müzik, resim ve beden eğitimi gibi özel yetenek gerektiren programlar için özel yetenek sınavında başarılı olmak şarttır.

Hizmet öncesi eğitimlerini tamamlayan öğretmen adayları öğretmenliğe atanabilmek için Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) adı verilen sınava girip atanmak için yeterli puanı almak zorundadırlar. KPSS sınavı genel yetenek, genel kültür ve eğitim bilimleri alanında soruların sorulduğu bir sınavdır. İlk defa 1999 yılında Devlet Memurları Sınavı (DMS) olarak düzenlenen sınav sadece genel kültür ve genel yetenek bölümlerinden oluşturulmuştur. 2000 yılında sınavın adı Kamu Memurları Sınavı (KMS) olarak değiştirilmiş, 2001 yılındaki sınava öğretmen adayları için eğitim bilimleri bölümü eklenmiştir. 2002 yılında sınavın ismi, içeriği aynı kalmakla birlikte KPSS olarak değiştirilmiştir.

Ortaöğretim öğretmenleri ortaöğretim kurumlarında görev yapan ve ilgili oldukları alanın öğretiminden sorumlu olan kişilerdir. Ortaöğretim alan öğretmenliği programları Biyoloji Öğretmenliği, Coğrafya Öğretmenliği, Felsefe Grubu Öğretmenliği, Fizik Öğretmenliği, Kimya Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği ve Tarih Öğretmenliği’nden oluşmaktadır. 1998-1999 eğitim öğretim yılından itibaren ortaöğretim

²⁹ YOK, **Ön.ver.**, s. 40.

öğretmenliklerinin tezsiz yüksek lisans seviyesinde eğitim vermeleri öngörülmüştür.³⁰

Türkiye’de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme Tarihi

Ortaöğretime öğretmen yetiştirme konusunda bugünkü uygulamaları daha iyi anlamak ve geçmişteki deneyimler ışığında gelecekteki durumları değerlendirebilmek için ortaöğretime öğretmen yetiştirme konusundaki geçmiş uygulamaları incelemekte fayda vardır.

Türkiye’de ortaöğretime öğretmen yetiştirilmesini Cumhuriyet öncesi dönem ve Cumhuriyet sonrası dönem olmak üzere iki boyutta incelemek mümkündür.

Cumhuriyet Öncesi Dönem:

Türk Eğitim Tarihi’nde eğitim kurumlarında görev yapan ilk öğretmenler “muallim” ve “müderris” olarak adlandırılmışlardır. Muallimler sıbyan mekteplerinde (ilkokullarda), müderrisler ise medreselerde görev yapmışlardır.³¹

II. Mahmut döneminde sıbyan mekteplerinin devamı olarak açılmasına karar verilen “Rüştiye”lere öğretmen yetiştirmek amacıyla, 16 Mart 1848’de “Darülmuallimin” (Erkek Öğretmen Okulu) kurulmuştur. Bu okulun açılması Türkiye’de öğretmenliğin ayrı bir meslek olarak görülmeye başlanmasının ilk somut örneğidir.³²

³⁰ Aynı, s.40.

³¹ Mustafa Ergün, “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Çalışmalarının Gelişimi.” **H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi**, (2), 1987, s.10.

³² A. Ferhan Oğuzkan, “Ortadereceli Okul Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi.” **Cumhuriyet Döneminde Eğitim**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul:1982, s.598.

Darülmualimin'in kurulmasının ardından 1868'de sıbyan mekteplerine öğretmen yetiştirme amacı ile "Darülmualimin-i Sıbyan" açılmıştır. Bunu 1870 yılında kız rüşdiyelerine öğretmen yetiştirmek amacıyla "Darülmualimat" (Kız Öğretmen Okulu) 'ın açılması izlemiştir. 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesinde (Genel Öğretim Yasası) "Büyük Darülmualimin"'in kurulmasından bahsedilmiş, bu Darülmualimin'in Sıbyan, Rüşdiye, İdadi ve Sultani Şubelerinden oluşacağı belirtilmiştir. 1877 yılında açılan ve 1880'de kapatılan Büyük Darülmualimin'in İdadi ve Sultani şubeleri Türk Eğitim Tarihi'nde Yüksek öğretmen okulu sayılabilecek ilk okuldur.³³

İdadilere ve daha üst dereceli okullara öğretmen yetiştirmek amacı ile 1891 yılında kurulan "Darülmualimin-i Aliye" isimli öğretmen okulu Türkiye'deki ilk yüksek öğretmen okulu sayılmaktadır.³⁴ Daha sonra kızlar için rüşdiyelerin üstünde öğretim yapan okullarda görev yapacak bayan öğretmen ihtiyacını karşılamak üzere Darülmualimat'a bağlı olarak "İnas Darülfünun"'u kurulmuştur.³⁵

Darülmualimin-i Aliye fen ve edebiyat bölümlerinden oluşmuştur. Her şubenin öğretim süresi iki yıl olarak belirlenmiştir.³⁶ 1908 yılında bu okulun öğrencileri alanlarıyla ilgili dersleri İstanbul Darülfünun'un ilgili fakültelerinde görmeye başlamışlardır. Böylelikle, program bakımından önemli ölçüde fakültelere bağlı bir öğretmen okulu modeli Türk Eğitim Sistemi'ne girmiştir.³⁷ 1909'da Darülmualimin-i Aliye kapatılmış, 1910'da, derslerinin bir kısmını Darülfünun'da yapmak üzere yeniden açılmıştır.³⁸

³³ Mustafa Ergün, "Medreseden Mektebe Osmanlı Eğitim Sistemindeki Değişme" <http://www.egitim.aku.edu.tr/ergun3.htm>, s.17.

³⁴ Cavit Binbaşoğlu, **Türkiye'de Eğitim Bilimleri Tarihi**, MEB Yayınları, Ankara: 1995, s.11.

³⁵ Tayip Duman, **Türkiye'de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme**, MEB Yayınları, Ankara:1991, s.18.

³⁶ Binbaşoğlu, **Ön. ver.**, s.11.

³⁷ Oğuzkan, **Ön. ver.**, s.596.

³⁸ Yahya Akyüz, **Türk Eğitim Tarihi**, Alfa Yayınları, Ankara: 2001, s. 254.

1915 tarihinde yayınlanan Nizamname uyarınca İstanbul'daki bütün öğretmen okulları Darülmualimin-i Aliye adı altında toplanmıştır. Okulun İptidai, İhzari ve Ali olmak üzere üç kısımdan oluşmasına ve yatılı olmasına karar verilmiştir. Okulun Ali kısmı orta ve yüksek dereceli okullara öğretmen yetiştirmekle görevlendirilmiştir. Süresi dört yıl olarak belirlenmiş ve Edebiyat, Tabiiyat, Riyaziyat adlı üç bölümden oluşmuştur.³⁹

Kız öğretmen okulu Darülmualimat ise II. Meşrutiyet döneminde Darülmualimat-ı Aliye adını almıştır. Darülmualimat-ı Aliye de İptidai, İhzari ve Ali olmak üzere üç bölümden oluşmuş ve İhzari kısım Darülmualimat-ı İptidaiyelere öğretmen ve müfettiş yetiştirmiştir. Darülmualimat-ı Ali ise yine Edebiyat, Tabiiyat, Riyaziyat adlı üç bölüm olarak eğitim vermiş ve orta ve yüksek dereceli okullara öğretmen yetiştirmiştir.⁴⁰

Darülmualimin-i Aliye'nin ders programı hakkında ayrıntılı bilgiye sahip olunmamasıyla birlikte, Arapça ve Farsça derslerin ağırlıklı olduğu bilinmektedir.⁴¹ Programda olduğu bilinen tek öğretmenlik meslek bilgisi dersi Usul-ü Tedris'dir. Bu derse okulun 1900'lü yıllardaki programlarında rastlanmaktadır.⁴²

Türk Eğitim Tarihi'nde öğretmen yetiştirme ile ilgili ilk somut adımlar 1800'lü yıllarda atılmıştır. Bu yıllarda konu ile ilgili bir çok çalışma yapılmış, yenilikler hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Ancak Osmanlı İmparatorluğu'nun içinde bulunduğu şartlar, öğretmen yetiştirme konusundaki gelişmeleri büyük ölçüde engellemiştir. 1920'de Osmanlı Devleti yıkıldıktan sonra, Cumhuriyetin ilanına kadar öğretmen yetiştirme konusundaki uygulamalarda önemli

³⁹ Aynı, s. 255.

⁴⁰ Akyüz, **Ön.ver.**, s. 257.

⁴¹ Aynı, s. 226.

⁴² Hasan Ali Yücel, **Türkiye'de Ortaöğretim**, Ankara: 1938, s.221-226, aktaran Binbaşıoğlu, **Ön.ver.**, s.136.

değişmeler olmamış, düşünce bazında olan gelişmeler ise Cumhuriyet ilan edildikten sonra uygulanmaya başlanmıştır.⁴³

Cumhuriyet Dönemi:

Cumhuriyetin ilanından sonra öğretmenlik 439 sayılı yasa ile bir meslek olarak tanımlanmış⁴⁴ ve ortaöğretime öğretmen yetiştirme probleminin çözümü için bu alana öğretmen yetiştiren tek kaynak olan Darülmualimin-i Aliye'yi ıslah çalışmalarına başlanmıştır. Darülmualimin-i Aliye'nin öğrencileri derslerini Darülfünun'dan almışlardır. Bunun yanında programlarında hiçbir öğretmenlik meslek bilgisi dersinin bulunmaması dikkat çekicidir.⁴⁵

1924'de Darülmualimin-i Aliye'nin ismi "Yüksek Muallim Mektebi" olarak değiştirilmiş ve programına çeşitli meslek bilgisi dersleri eklenmiştir. Bu dersler:⁴⁶

- Terbiye, Terbiye Tarihi
- Mukayeseli Maarif Teşkilatı
- Tedris Usulü, Mektep Hıfzısıhhası
- Mesleki bilgi verici çeşitli konferanslar

Okul edebiyat, felsefe, tarih, coğrafya, matematik, fizik, kimya, terbiye, yabancı dil bölümlerinden oluşmuştur.⁴⁷

Yüksek Muallim Mektebi öğrencileri alanlarıyla ilgili dersleri İstanbul Darülfünununa bağlı Fen-Edebiyat Fakültesinde, öğretmenlik meslek bilgisi

⁴³ Binbaşıoğlu, **Ön. ver.**, s. 139.

⁴⁴ Hasan Ali Koçer, "Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Problemi: 1848-1967", **Türk Eğitim Tarihi Üzerine Araştırmalar Serisi**, Ankara: 1967, s. 79

⁴⁵ Duman, **Ön. ver.**, s.43.

⁴⁶ Duman, **Ön. ver.**, s.44.

⁴⁷ Binbaşıoğlu, **Ön. ver.**, s. 143.

derslerini ise Yüksek Öğretmen Okulu'nda almışlardır. Okulu bitirmek için bir tez çalışması yapmışlar, bir dönem de staj görmüşlerdir. Okul bitiminde öğrencilere meslek dersleriyle ilgili bir de sertifika verilmiştir. Ayrıca okulu bitirmek için bir tez çalışması yapıp ve bir dönem de staj görmüşlerdir.⁴⁸

1935'de "Yüksek Muallim Mektabi" nin adı "Yüksek Öğretmen Okulu" olarak değiştirilmiş, 1940 yılına kadar sadece erkek öğrenci kabul eden okula 1940 yılından itibaren kız öğrenci de kabul edilmeye başlanmıştır.⁴⁹

Yüksek Öğretmen Okulu 1959'a kadar ortaöğretime öğretmen yetiştiren tek kurum olarak kalmıştır. 1959'da Ankara'da, 1964'de İzmir'de birer Yüksek Öğretmen Okulu daha açılmıştır.⁵⁰ Bu okullar öğrencilerini Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencileri yerine, İlköğretmen Okullarından seçerek almaya başlamışlardır. Seçilen öğrenciler bir sene hazırlık sınıfında eğitim gördükten sonra üniversitelerin ilgili bölümlerine girmişler ve alan derslerini burada tamamladıktan sonra Yüksek Öğretmen Okulu'nda öğretmenlik meslek bilgisi derslerini almışlardır.⁵¹ 1978'de Yüksek öğretmen okulları kapatılmış, eğitim enstitülerinin süresi dört yıla çıkarılmıştır. 1981'de dört yıllık eğitim enstitüleri yüksek öğretmen okulu adını almıştır.⁵² Fen-Edebiyat Fakültelerinden mezun olan öğrenciler de üniversiteler bünyesinde açılan pedagojik formasyon kurslarını bitirerek lise öğretmeni olmaya hak kazanmaya başlamışlardır.⁵³

Eğitim enstitüsünden yüksek öğretmen okullarına dönüşen okullarda Eğitime Giriş, Eğitim Psikolojisi, Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Yönetimi, Araştırma Teknikleri, Rehberlik, Ölçme ve Değerlendirme, Eğitim Programları ve Yöntemleri (Genel Öğretim Bilgisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eğitimde Program Geliştirme) ve Düşünce Tarihi gibi öğretmenlik meslek bilgisi dersleri

⁴⁸ Cavit Binbaşıoğlu, **Ön.ver.**, s. 144.

⁴⁹ Oğuzkan, **Ön.ver.**, s. 609.

⁵⁰ Akyüz, **Ön.ver.**, s. 350

⁵¹ YOK, **Ön.ver.**, s.12

⁵² Binbaşıoğlu, **Ön.ver.**, s. 156

⁵³ Akyüz, **Ön.ver.**, s.351

okutulmuştur.⁵⁴ Bölümler arası farklılıklar bulunmakla beraber ortalama olarak alan bilgisi dersleri, %68.7, genel kültür dersleri, %17.2, meslek bilgisi dersleri %14.1 oranında dağılmıştır.⁵⁵

20 Temmuz 1982'de diğer öğretmen yetiştiren okullarla birlikte Yüksek Öğretmen Okullarından bazıları Eğitim Fakültesi, bazıları da Eğitim Yüksek Okulları adı altında Üniversitelere bağlanmıştır. Eğitim Yüksek Okullarının iki yıl olan öğretim süresi 1989- 1990 eğitim-öğretim yılında 4 seneye çıkarılmıştır. Bu okullar 1992'de Eğitim Fakültesi haline getirilmiş ya da Eğitim Fakültelerine Sınıf Öğretmenliği bölümü olarak bağlanmıştır.⁵⁶ Fen Edebiyat Fakülteleri de bu dönemde liselere öğretmen yetiştirme görevini yapmaya devam etmiştir.⁵⁷

Öğretmen yetiştiren kurumlar 1982 yılında üniversiteler bünyesine alındıktan sonra öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin verilmesi amacıyla Eğitim Bilimleri Bölümü kurulmuştur.⁵⁸

1983-1984 yılından itibaren Eğitim Fakültelerinde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ve haftalık ders saatleri şunlardır.⁵⁹

⁵⁴ Binbaşıoğlu, **Ön.ver.**, s. 417

⁵⁵ Savaş Büyükkaragöz, "Genel Ortaöğretime Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumları Programlarının Dünü ve Bugünü" **Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarının Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu**, 8-11 Haziran 1987, s.347.

⁵⁶ Akyüz, **Ön.ver.**, s. 351

⁵⁷ YOK, **Ön.ver.**, s. 12.

⁵⁸ YÖK, "23.08.1983 Gün ve 220/7232 Sayılı Genelge", Ankara: 23 Ağustos 1983.

⁵⁹ Binbaşıoğlu, **Ön.ver.**, s. 430.

Tablo 1
1983-1984 yılında Eğitim Fakültelerinde Okutulan
Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri

Dersin Adı	Kredisi
Eğitime Giriş	3
Eğitim Sosyolojisi	3
Eğitim Psikolojisi	3
Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri	3
Ölçme ve Değerlendirme	3
Eğitim Teknolojisi	3
Rehberlik	3
Özel Öğretim Yöntemleri	3
Eğitim Yönetimi	3
Özel Öğretim Uygulamaları	1 ay

Bu derslerin sayısında ve kredisinde fakülteler ve bölümler arası farklılıklar görülmektedir.

Öğretmen Yetiştirme görevi üniversitelere devredildikten sonra Eğitim Fakültelerine öğrenci seçimi Öğrenci Yerleştirme 2. Basamak Sınavı ile yapılmıştır. Ayrıca ortaöğretim öğretmeni olmak isteyen lisans mezunlarına Eğitim Fakültelerinden öğretmenlik sertifikası alma zorunluluğu getirilmiştir.⁶⁰

YÖK tarafından öğretmen yetiştirme konusu üzerine Dünya Bankası işbirliği ile 1996 yılından başlayıp 1988 yılında Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi ile sonuçlanan bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmanın yapılmasına neden oluşturan durumlar şunlardır.⁶¹

1) Öğretmen yetiştiren kurumlar içinde yer alan Eğitim Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesi arasında etkili bir işbirliği gerçekleştirilememiştir. Bir çok alanda iki fakülte arasında yapılan iş açısından tekrarlar ortaya çıkmıştır. Bu durum yükseköğretime ayrılan sınırlı kaynakların israf edilmesine yol açmıştır.

⁶⁰ Binbaşoğlu, **Ön.ver.**, s. 431

⁶¹ YÖK, **Ön.ver.**, s. 14.

2) Eğitim Fakültelerinden mezun olan araştırma görevlileri daha çok Fen-Edebiyat Fakültelerinde yapılan tarzda “temel araştırmalar” yapmaya yönelmişler, alan öğretimi ile ilgili araştırmalar yapmayı ihmal etmişlerdir. Bu durum alan öğretiminde uzmanlaşmayı geciktirmiştir.

3) Herhangi bir alan fakültesinden mezun olan adaylara yönelik olarak düzenlenen öğretmenlik sertifika programları içerik ve süreç açısından yetersiz kalmış, sertifika programları Eğitim Fakülteleri açısından sadece para kazanma yolu olarak düşünölmeye başlanmıştır.

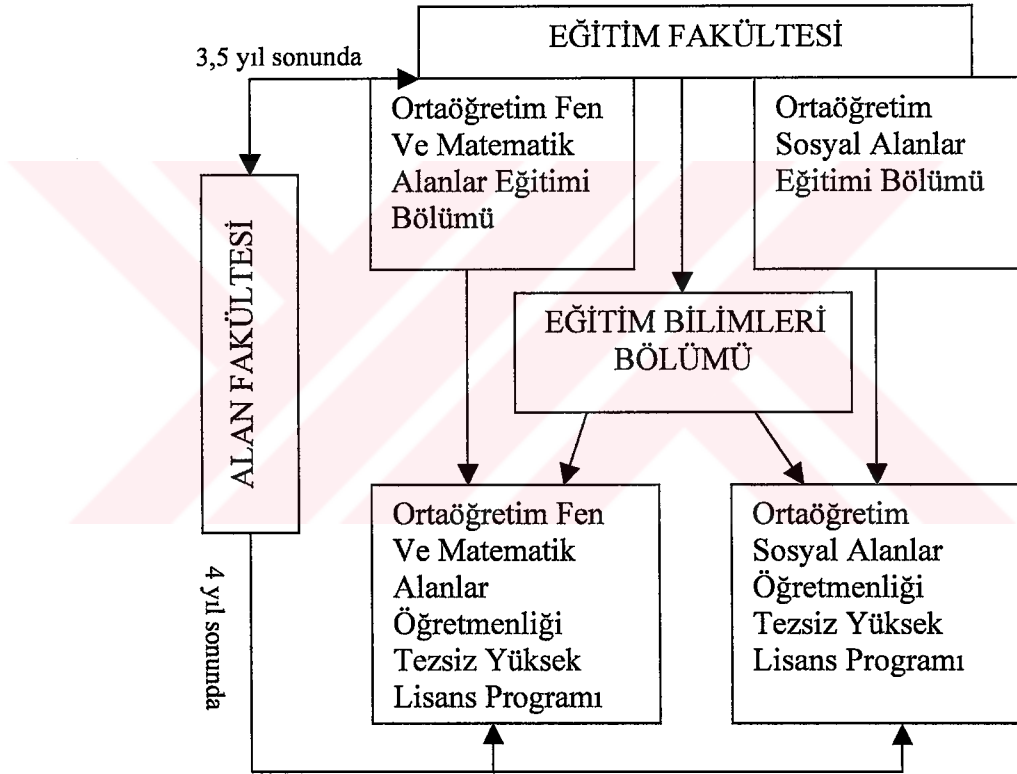
4) 1982 yılından sonra Eğitim Fakülteleri daha çok ortaöğretim öğretmeni yetiştirmeye yönelmişler, ilköğretime öğretmen yetiştirmeyi ihmal etmişlerdir. Bunun sonucu olarak liselerde öğretmenlik yapmak üzere yetiştirilen alan öğretmenleri, ilköğretim ikinci kademedeki Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler gibi derslerin öğretmenliğini üstlenmek zorunda kalmışlar ve bu konuda zorlanmışlardır.

5) Ortaöğretime öğretmen yetiştirmeye ağırlık verilmesiyle ilköğretim öğretmeni ihtiyacı hızla büyümüş, bu alanda ihtiyaç hızla büyürken, ortaöğretim öğretmenliği alanında fazlalık ortaya çıkmış, mezunlar ya öğretmen olarak atanamamışlar ya da branşlarından farklı branşlarda görev yapmak zorunda kalmışlardır.

Yeni düzenleme ile ortaöğretim öğretmeni yetiştirme programlarında önemli değişiklikler yapılmıştır. Yabancı Diller, Güzel Sanatlar, Beden Eğitimi ve Spor ile Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri öğretmenliği dışındaki bütün ortaöğretim alan öğretmenliklerinin tezsiz yüksek lisans düzeyinde yetiştirilmesi kararlaştırılmıştır. Ortaöğretim alan öğretmenliği programlarının Şekil 1’de göröldüğü gibi, Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü ve Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü bünyesinde eğitim vermesi planlanmıştır. Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü, Matematik

Eğitimi, Fizik Eğitimi, Kimya Eğitimi, Biyoloji Eğitimi anabilim dallarından, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü ise Tarih Eğitimi, Coğrafya Eğitimi, Felsefe grubu Eğitimi ve Türk Dili ve Edebiyatı Eğitim anabilim dallarından oluşturulmuştur. Her iki bölümün de Eğitim Bilimleri bölümünün desteği ile ilgili enstitüler bünyesinde tezsiz yüksek lisans programları ile öğretmen yetiştirmeleri kararlaştırılmıştır.⁶²

Şekil 1
Yeni Düzenleme Sonrasında Ortaöğretim Öğretmeni Yetiştirme Programları

Tezsiz yüksek lisans programlarının iki şekilde yürütülmesi öngörülmüştür:

⁶² YÖK, Ön. ver., s.40.

• **3.5+1.5 seçeneği:** Fen-Edebiyat Fakóltesi'nde lisans düzeyinde yedi yarıyıl alan derslerini tamamlayan öğrenciler lisans kademesinin sekizinci yarıyılında eğitim Fakóltesi'nden öğretmenlik meslek bilgisi derslerini almaya başlayacaklardır. Dokuzuncu ve onuncu yarıyıllarda ilgili enstitülerden öğretmenlik meslek bilgisi derslerini alacak olan öğrenciler ilgili alan öğretmenliğinin yüksek lisans diplomasını alarak ortaöğretim öğretmeni olmaya hak kazanacaklardır.

• **4+1.5 Uygulaması:** Alan fakóltesinden dört yıllık lisans diploması alanlar ilgili enstitülerin ortaöğretim alan öğretmenliği için açtığı yüksek lisans programına sınavla alınırlar ve üç yarıyıl öğretmenlik meslek bilgisi derslerini alarak yüksek lisans diplomasıyla ortaöğretim öğretmeni olmaya hak kazanacaklardır.

Düzenleme sonucunda öğretmen yetiştirme programları içerisinde yer alan öğretmenlik meslek bilgisi dersleri yeniden düzenlenmiştir. Lisans düzeyinde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ile tezsiz yüksek lisans düzeyinde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi dersleri aynıdır. Ancak tezsiz yüksek lisans düzeyindeki öğretmenlik meslek bilgisi derslerine Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi ve Seçmeli dersler eklenmiştir. Eski ve yeni dersler Tablo 2'de sunulmuştur:

Tablo 2

Düzenleme Öncesi ve Sonrasında Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri

Eski	Yeni
<ul style="list-style-type: none">• Eğitime Giriş• Eğitim Psikolojisi• Genel Öğretim Metotları• Ölçme ve Değerlendirme• Eğitim Teknolojisi• Eğitim Yönetimi• Psikolojik Danışma ve Rehberlik• Eğitim Sosyolojisi• Alan Öğretim Yöntemleri• Okul Deneyimi• Öğretmenlik Uygulama Semineri• Öğretmenlik Uygulaması	<ul style="list-style-type: none">• Öğretmenlik Mesleğine Giriş• Gelişim ve Öğrenme• Öğretimde Planlama ve Değerlendirme• Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme• Sınıf Yönetimi• Rehberlik• Özel Öğretim Yöntemleri I-II• Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi• Seçmeli I• Seçmeli II• Okul Deneyimi I• Öğretmenlik Uygulaması

Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi konusunda literatürde çok fazla araştırmaya rastlanmamıştır. Yapılan çalışmalar daha çok düzenleme hakkında fikir açıklama niteliğindedir.

Ataman yeni düzenleme ile ilgili görüşlerini bildirdiği yazısında yeni düzenlemenin felsefesini ve temel ilkelerini benimsediğini, ancak düzenlemenin geç kaldığını belirtmiştir. Ataman, düzenlemenin 1982 yılında öğretmen yetiştirme görevinin üniversitelere devrinden sonra yapılması gerektiğine ve düzenlemenin uygulama ve yapılanma tarzının çağdaş oluşumları dikkate almadığına da işaret etmektedir. Ayrıca uygulamanın Fen-Edebiyat Fakültesinin mezunlarına iş olanağı açmak üzere düzenlenmiş izlenimini verdiği ve uygulamayı gerçekleştirecek öğretim elemanlarının yetersiz olduğu da belirtilmiştir.⁶³

⁶³ Ayşegül Ataman, "Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılanmasının Düşündürdükleri." **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 4(15), 1998, s. 263-270.

Adem de düzenlemenin üniversitelerin ve ilgili fakültelerin görüşleri alınmadan dayatmacı bir tavırla yapıldığı, eğitim bilimleri alanlarının lisans bölümlerinin kapatılmasının yanlış olduğu, öğretim yöntemleri dersi ağırlıklı bir tezsiz yüksek lisans programıyla bireylerin yüksek lisans derecesi sahip olmasının ve bu bireylerin doktora programlarına başvurma hakkına sahip olmasının bilim adına yanlış olacağı yönünde görüşlerini bildirmiştir.⁶⁴

Kırbıyık ise, Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi ile ilgili yazdığı yazıda, ortaöğretime öğretmen yetiştirme süresinin uzatılmasının olası etkilerine deyinmiştir. Kırbıyık, Eğitim süresinin uzatılmasının ve yüksek lisans seviyesine çıkarılmasının öğretmenlerinin nitelikleri üzerinde olumlu etkilerinin olacağını, ancak ülkenin ekonomik koşulları ve öğretmenlere uygulanan düşük ücret göz önüne alındığında maliyetin çok pahalı görüldüğünü belirtmiştir.⁶⁵

Aydın da yeni düzenlemenin çeşitli yönlerden öğretmen yetiştirme sistemindeki bir çok soruna çözüm oluşturacağı, ancak başta öğretim elemanı olmak üzere fiziki kapasite, finansman, teknoloji gibi önemli sorunlar çözüme kavuşturulmadıkça beklenen yararın sağlanamayacağı üzerinde durmuştur.⁶⁶

Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi ile İlgili Araştırmalar

Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi konusunda öğretim elemanlarının görüşlerini belirlemek

⁶⁴ Mahmut Adem, "Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılanma." **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 4(15), 1998, s. 359-362

⁶⁵ Halil Kırbıyık, "Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılması Üzerine." **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 4(15), 1998, s. 271-273.

⁶⁶ Ayhan Aydın "Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılması ve Öğretmen Yetiştirme Sorunu." **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 4(15), 1998, s. 275-286.

amacıyla Ünsal (2001) tarafından yapılan bir araştırma sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:⁶⁷

1. Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakülteleri arasında etkili ve verimli bir işbirliği sağlanamamaktadır.
2. Öğretmenlik meslek derslerinde uygulamaya ayrılan zaman yetersizdir.
3. 4+1.5 uygulamasına sınav kazanılarak, 3.5+1.5 uygulamasıyla enstitüye sınavsız geçilmesi alan fakültesini tercih ettirmektedir.

Kaptan tarafından yapılan bir araştırmada Eğitim Fakültelerinde görevli öğretim elemanlarının Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi hakkındaki görüşleri alınmıştır. Araştırmadan şu sonuçlar elde edilmiştir.⁶⁸

1. Öğretim elemanları eğitim fakültelerine öğretim elemanı yetiştirilmesi amacıyla yurtdışına yüksek lisans ve doktora öğrencisi gönderilmesine büyük ölçüde katılmaktadırlar.
2. Öğretim elemanları yeni düzenlemedeki yapısal değişiklikleri, programla ilgili değişikliklere oranla daha olumlu bulmaktadırlar.
3. Ortaöğretim öğretmenlerinin 5 ya da 5.5 senede yetiştirilmesi konusunda öğretim elemanlarının görüşleri olumludur.
4. Öğretim elemanları ortaöğretim öğretmenliği programlarında temel eğitim dersleri okutulmadan önce özel alan eğitimi derslerinin okutulmasını yanlış bulmaktadırlar.

⁶⁷ Haluk Ünsal, “Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakültelerinde Uygulanmakta Olan Yeni Öğretmen Yetiştirme Modelinin Fakülte ve Bölüm Değişkenlerine Göre İncelenmesi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 2001.

⁶⁸ Zennur Kaptan, “Öğretmen Yetiştirmede Yeni Yapılanma”, 2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi Ulusal Sempozyumu, 11-13 Ocak 2001, Ankara, s.298-304

5. Öğretim elemanları lisansta okutulan derslerin aynısı alınarak yüksek lisans derecesi alınmasını yanlış bulmaktadırlar.
6. Düzenlemeye yönetim görevinde olanlar, yönetim görevinde olmayanlara göre daha olumlu bakmaktadırlar.

Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesinin öğrenciler açısından değerlendirilmesinin planlandığı bir araştırmada ortaöğretim programı öğrencilerinin yeniden düzenlenmeyi destekledikleri ortaya çıkmıştır.⁶⁹

Akademik Başarı

Akademik başarı, eğitim programlarının hedeflerine ulaşılma derecelerini belirlemede önemli ölçütlerden birini oluşturmaktadır. Akademik başarı, "belirli bir programın sonucunda öğrencinin program hedeflerine ilişkin gösterdiği yeterlilik düzeyi" olarak tanımlanmaktadır.⁷⁰ Okullarda akademik başarı not ortalaması ve standart başarı testleri ile ölçülmektedir.⁷¹ Okullarda öğrencilerin akademik başarılarını etkileyebilecek bir çok faktör bulunmaktadır.

Klausmeier ve Ripple öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen beş faktör üzerinde durmuştur:⁷²

⁶⁹ Mustafa Erol, Gamze Sezgin, Serap Çalışkan, Süha Yılmaz, "Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılanmanın Öğrenciler Açısından Değerlendirilmesi" **II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi**, 10-12 Mayıs 2000, s.481-483

⁷⁰ Özcan Demirel, **Eğitim Sözlüğü**, Pegem A Yayınları, Ankara: 2003.

⁷¹ Rosemary J Gottlieb and Janet L. Rogers "Academic self concept, academic achievement and leadership in university students studying in a physical therapy program", **Journal of Allied Health**, 2002, 31(2), s. 99-102

⁷² Herbert J. Klausmeier, Richard E.Ripple **Learning and Human Abilities, Educational Psychology** (Third Edition: New York: Harper and Row Publishers, 1971, s.194 aktaran: Nizamettin Koç, "Liselerde Öğrencilerin Akademik Başarılarının Değerlendirilmesi Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Bir Araştırma", Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No:104 Ankara, 1981)

1. Bilişsel yetenekler ve ilgili özellikler
2. Psikomotor yetenekler ve ilgili özellikler
3. Duyuşsal özellikler
4. Aile ve sosyo-ekonomik durum ile ilgili özellikler
5. Cinsiyet ile ilgili özellikler

Daha açık bir biçimde ifade etmek gerekirse öğrencilerin zeka düzeyleri, bir önceki eğitim seviyesindeki başarıları, okula ve okuldaki derslere karşı tutumları, benlik algıları, aile yaşantıları, eğitimden beklentileri, ırkları, sosyo-ekonomik statüleri, boş zamanlarını değerlendirme biçimleri, yaşadıkları yerleşim merkezinin türü, motivasyonları, duygusal zekaları, çoklu zeka alanları, öğrenme stilleri, ödev yapma biçimleri, normal ya da blok derslerle öğretime tabi tutulmaları, toplum içindeki davranışları, aile içi ilişkileri, ebeveynlerinin meslekleri, cinsiyetleri gibi faktörler akademik başarılarını etkilemektedir. Bu konuda yapılan bir çok araştırma söz konusu faktörlerin akademik başarıyı etkilediğini ortaya koymaktadır.

Akademik Başarı İle İlgili Araştırmalar

Akademik başarı ile ilgili literatür tarandığında bir çok araştırmaya rastlanmaktadır. Bu araştırmalardan bazıları bu bölümde özetlenmiştir.

Karakelle'nin üniversite öğrencileri üzerinde yapmış olduğu bir araştırmada ÖYS'den yüksek puan alarak üniversite programlarına yerleşen öğrencilerin:⁷³

⁷³ Neşat Karakelle "Öğrenci Yerleştirme Sınavı ile Üniversitelere Yerleştirilen Öğrencilerden En Yüksek ve En Düşük Puanı Alan Öğrencilerin Akademik Başarıları ile İlgili Bilişsel ve Bilişsel Olmayan Özellikleri." Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 1995.

1. Kentsel bir çevrede yaşadıkları ve akademik açıdan destekleyici bir fiziki ortamda yetiştikleri;
2. Lise eğitimlerini Anadolu, Fen Liseleri ya da özel kolejlerde aldıkları,
3. Orta düzeyde geliri olan ailelerden geldikleri,
4. Çoğunun annelerinin çalıştığı,
5. Çoğunun anne ve babasının öğretmen ve öğretim görevlisi/üyesi olduğu,
6. Anne babalarının çocuk yetiştirme açısından demokratik ve eşitlikçi tutumlara sahip olduğu,
7. Serbest zaman etkinliklerinde daha çok kitap okudukları,
8. Başarıya güdülenmişliklerinin diğer öğrencilere göre fazla olduğu,
9. Ders çalışırken içsel bağlantılar kurarak konuları daha önceki konularla bütünleştirmeyi bildikleri,

tespit edilmiştir

Muijs'in 1997'de Belçikalı öğrenciler üzerinde yaptığı araştırmada öğrencilerin akademik benlikleri ile akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.⁷⁴

Üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimlerinin akademik başarılarına etkisinin belirlenmeye çalışıldığı bir araştırmada yüksek eleştirel

⁷⁴ R.D, Muijs, "Predictors of Academic Achievement and Academic Self-Concept: A Longitudinal Perspective.", **British Journal of Educational Psychology**, 67(3), 263-277.

düşünme eğilimlerine sahip öğrencilerin akademik başarılarının da yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.⁷⁵

Duygusal zeka ile akademik başarının ilişkisinin belirlenmeye çalışıldığı, üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada duygusal zekanın çeşitli boyutları açısından güçlü olan üniversite öğrencilerinin genel not ortalamalarının da yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.⁷⁶ Petrides, Frederikson ve Furnham'ın araştırmasının bulguları da duygusal zeka ile akademik başarı arasındaki olumlu ilişkiyi desteklemektedir.⁷⁷

Çin'de yapılan bir araştırmada topluma uyumlu davranışlar gösteren öğrencilerin akademik başarılarının uyumsuz davranışlar sergileyen öğrencilerin akademik başarılarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.⁷⁸

Öğrenme stilleri ve çoklu zeka alanlarıyla akademik başarı ilişkisinin incelendiği bir çalışmada öğrencilerin standart test sonuçları ve genel not ortalamaları öğrencilerin öğrenme stilleri ve çoklu zeka alanları ile karşılaştırılmıştır. Öğrencilerin akademik başarıları ile kararlı, görsel, kendi kendini motive edebilen, sorumluluk sahibi olmaları, müzik eşliğinde ve tek başına çalışmayı tercih etmeleri arasında olumlu bir ilişki bulunmuştur. Araştırmaya göre öğrencilerin grupla çalışmayı tercih etmeleri, müzik zekasına

⁷⁵ Cenk Akbıyık, "Eleştirel Düşünme Eğilimleri ve Akademik Başarı", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eylül: 2002.

⁷⁶ Parker James D. A, Summereldt Laura J, Hogan Marjorie, "Emotional Intelligence and Academic Success: Examining the Transition From High School To University" **Personality&Individual Differences**, 2004, 36, s. 163-173.

⁷⁷ K.V. Petrides, Norah Frederickson, Adrian Furnham "The Role of Trait Emotional Intelligence in Academic Performance and Deviant Behaviour At School" **Personality&Individual Differences**, 2004, 36, s. 277-293.

⁷⁸ Ma, H.K, "The Relation of Academic Achievement Family and Classroom Social Environment, and Peer Interactions to Prosocial and Antisocial Behaviour of Chinese Children" **Psychologia**, 2003, 46 (3), s. 163-173.

sahip olmaları, analitik öğrenme stiline sahip olmaları akademik başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir.⁷⁹

Ergenlik dönemindeki akademik beklentilerin akademik başarıyla ilişkisinin belirlenmeye çalışıldığı bir araştırmada akademik beklenti ile akademik başarı arasında olumlu bir ilişkinin olduğu saptanmıştır.⁸⁰

Hangi tarafından gerçekleştirilen çalışmada ev ödevlerini düzenli ev ortamında, belirli bir düzende ve kendileri yapan öğrencilerin akademik başarılarının daha yüksek olduğu gözlenmiştir.⁸¹

Blok dersler ve normal derslerin akademik başarıya etkisinin belirlenmeye çalışıldığı bir çalışmada normal ders saati ile öğretim yapılan öğrencilerin akademik başarılarının blok ders saati ile öğretim yapılanlara göre yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.⁸²

Dil öğreniminde istek ve kararlılığın akademik başarıya etkisinin belirlenmeye çalışıldığı ve Turanlı tarafından yapılan bir araştırmada öğrencilerin istekliliklerinin akademik başarılarını fazla etkilemediği, ancak kararlılıklarının fazla olmasının akademik başarılarını büyük ölçüde arttırdığı sonucuna varılmıştır.⁸³

⁷⁹ Rebecca Finley Snyder, "The Relationship Between Learning Styles/Multiple Intelligences and Academic Achievement of High School Students", **Journal of Instructional Psychology** 83(2), 2000, s.11-20.

⁸⁰ Christopher E.Sanders, Tiffany M.Field, Miguel A Diego, "Adolescents Academic Expectations and Achievement" **Adolescence**, Winter 2001, s, 252-256

⁸¹ Eynsook Hong, "Homework Style, Homework Environment and Academic Achievement" **Learning Environments Research**, 4(1), 2001, s, 7-23

⁸² William W.Lawrence, Danny D. Mcpherson "A Comparative Study of Block Scheduling and Traditional Scheduling on Academic Achievement", **Journal of Instructional Psychology**, September 2000, s. 165-172.

⁸³ Adem Turanlı, "Dil Öğretiminde İstek ve Kararlılığın Akademik Başarıyla İlişkisi", **Milli Eğitim Dergisi**, 145, 2000, www.meb.gov.tr.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması, çözümü ve yorumlanması yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, Necatibey Eğitim Fakültesi'nden 2000-2001 ve 2002-2003 eğitim öğretim yıllarında ortaöğretim programlarından mezun olan bireylerin akademik başarılarının karşılaştırılmasına yönelik betimsel bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evreni Necatibey Eğitim Fakültesi ortaöğretim Biyoloji, Fizik, Kimya, Matematik ve Türk Dili Edebiyatı öğretmenliği programlarından 2001 yılında mezun olan 175 ve 2003 yılında mezun olan 144 birey olmak üzere toplam 389 bireydir. Evreni oluşturan 389 bireyin tümü araştırmanın örneklemini olarak kabul edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada, araştırma sorularını cevaplamak veya hipotezleri test etmek amacıyla ihtiyaç duyulan veriler uygun veri toplama araçları kullanılarak ya da daha önce kaydedilen kayıtlardan çıkartılarak elde edilebilmektedir.⁸⁴

Bu araştırmada kullanılan veriler daha önce kaydedilmiş kayıtlardan elde edilmiştir. Verilerin toplanmasında aşağıdaki adımlar izlenmiştir:

- Araştırmanın kuramsal yapısının oluşturulabilmesi amacıyla öncelikle ilgili literatür taranmıştır.
- Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi öğrenci işlerinden öğrenci kütük ve not defterleri temin edilmiştir.
- Kütük defterlerindeki bilgiler doğrultusunda Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)'nin web sitesinden⁸⁵ mezunların KMS numaralarına, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü web sitesinden⁸⁶ ise mezunların T.C kimlik numaralarına ulaşılmıştır.
- Bu işlemlerden sonra Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)'nin web sitesinin ilgili bölümünden⁸⁷ 2001 yılı KMS ve 2003 yılı KPSS sınavı sonuçları mezunların KMS veya T.C. kimlik numaraları girilerek bulunmuştur.
- Mezunların eğitim bilimleri ağırlıklı KMS veya KPSS puanı ve eğitim bilimleri bölümünden yaptıkları netler veri olarak kaydedilmiştir.

⁸⁴ Sener Büyüköztürk , **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**, Pegem A Yayınları, Ankara: 2002, s.7.

⁸⁵ www.osym.gov.tr/nosor

⁸⁶ tckimlik.nvi.gov.tr

⁸⁷ www.osym.gov.tr/sinavsonuc

- Not defterlerinden ve Balıkesir Üniversitesi Öğrenci İşleri web sitesinden⁸⁸ mezunların akademik ortalamalarına ulaşılmıştır.
- Mezunların genel akademik ortalamaları, alan, meslek bilgisi ve genel kültür dersleri ortalamaları hesaplanarak veri olarak kaydedilmiştir.
- Toplam 70 bireyin, KMS ve T.C. kimlik numaralarına, KMS veya KPSS puanına ya da not bilgisine ulaşamamıştır. Bilgilerine ulaşılan bireylerin çalışma evreni sayısına oranı % 82'dir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın amacını gerçekleştirmek ve araştırmanın problemine bağlı alt problemleri cevaplayabilmek için örneklem olarak kabul edilen toplam 319 mezun hakkında toplanan veriler bilgisayara kaydedilmiştir. Veriler daha sonra SPSS (Statistical Package For The Social Science) paket programının data editor kısmına aktarılmıştır.

Mezunların akademik başarılarına ilişkin ortalamalarının dört ya beş yıl eğitim görmelerine göre test edilmesi amacıyla bağımsız gruplar için "t" testinden yararlanılmıştır. Mezunlarının akademik başarılarına ait ortalamalarının programlara göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek üzere "Tek Yönlü Varyans Analizi (Oneway ANOVA)" kullanılmıştır. Varyans analizinde aralarında fark çıkan grupların anlamlılık testleri LSD anlamlılık testi kullanılarak yapılmıştır. Karşılaştırmalarda anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulgular uygun bir biçimde tablolara dönüştürülerek görselleştirilmiş ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

⁸⁸ www.balikesir.edu.tr/notsor

Bulgular iki ana başlık arasında toplanmıştır. İlk olarak öğretim süresine göre öğrencilerin akademik başarılarının karşılaştırılmasından elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Daha sonra akademik başarının bölümlere göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular tablolandırılıp yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmada incelenen alt problemlere ilişkin toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlar sunulmuştur. Bulgular ve yorumlar iki alt başlık altında toplanmıştır. Birinci alt başlıkta öğretim süresine göre dört yıl ve beş yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının akademik başarıları arasındaki farklılıklara ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır. İkinci alt başlıkta iki mezun grubunun programlara göre akademik başarılarının farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik bulgular ve yorumlar sunulmuştur.

Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Öğretmenlikleri Mezunlarının Akademik Başarılarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Bu bölüm, ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının akademik başarılarının değerlendirilmesi amacıyla, dört ve beş yıl öğretim gören mezunların genel akademik not ortalamaları ile alan, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür bilgisi derslerine ait not ortalamalarının, KMS veya KPSS puanlarının ve KMS veya KPSS'de eğitim bilimleri bölümünden cevapladıkları sorulardaki net sayıların ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular ve yorumlardan oluşmaktadır.

Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Mezunlarının Akademik Başarılarının Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalamalarının, alan, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür derslerine ait ortalamalarının, KMS ve KPSS puanlarının ve KMS ve KPSS’de eğitim bilimleri bölümünden cevapladıkları sorulara ait net sayılarının eğitim süresine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular ve yorumlar bu bölümde yer almaktadır.

Mezunların genel akademik ortalamalarına ilişkin bulgular Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3

Eğitim Sürelerine göre Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Mezunlarının Genel Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi Df	t değeri	P Değeri
DYEG	30	69.10	6.94	55	1.43	.16
BYEG	27	71.57	6.06			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler
BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 3’de görüldüğü gibi, dört yıl eğitim gören Biyoloji öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalaması 69.10, beş yıl eğitim gören Biyoloji öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalaması 71.57’dir. Grupların genel akademik ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla uygulanan “t” testi sonuçlarına göre gruplar arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık yoktur [$t(55)= 1.43, p>.05$]. Bu bulguya göre, Biyoloji öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalamalarının dört yıl ya da beş yıl eğitim görmelerine göre değişmediği söylenebilir.

Biyoloji Öğretmenliği mezunlarının alan derslerine ilişkin ortalamalarının dört ya da beş yıl eğitim görmelerine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 4'de yer almaktadır.

Tablo 4

Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Mezunlarının Alan Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi Df	t değeri	P Değeri
DYEG	30	68.70	7.08	55	-1.29	.20
BYEG	27	66.21	7.53			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler
BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 4'deki bulgulara göre, dört yıl eğitim gören Biyoloji öğretmenliği mezunları ile beş yıl eğitim gören Biyoloji öğretmenliği mezunlarının alan dersleri akademik ortalamaları arasında anlamlı bir fark yoktur [$t(55) = -1.285$, $p > .05$]. Diğer bir anlatımla, dört ya da beş yıl eğitim görmelerine göre Biyoloji öğretmenliği mezunlarının alan derslerine ilişkin başarı düzeyleri değişmemektedir.

Biyoloji öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerin ilişkin akademik ortalamalarının karşılaştırılmasından elde edilen bulgular ise Tablo 5'de gösterilmektedir.

Tablo 5

Eğitim Sürelerine göre Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Mezunlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P Değeri
DYEG	30	70.38	6.19	55	10.81	.00*
BYEG	27	85.35	3.86			

* p<.05

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler

BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 5’de, dört yıl eğitim gören Biyoloji öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi dersleri akademik ortalamalarının ortalaması 70.38, beş yıl eğitim gören Biyoloji öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi akademik ortalamalarının ortalaması 85.35’dir. Uygulanan “t” testi sonuçlarına göre, dört yıl eğitim gören mezunların ortalamaları ile beş yıl eğitim gören mezunların ortalamaları arasında .05 manidarlık düzeyinde anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır [t(55)= 10.81, p<.05]. Ulaşılan bulgu, beş yıl eğitim gören Biyoloji öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerindeki başarı düzeylerinin, dört yıl eğitim gören mezunlara göre daha yüksek olduğu biçiminde yorumlanabilir. Beş yıl eğitim gören öğrencilerin öğretmenlik meslek bilgisi derslerini son 1.5 dönemde almaları ve bu sürede sadece öğretmenlik meslek bilgisi derslerinden sorumlu olmaları bu durumun bir sebebi olabilir.

Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği mezunlarının genel kültür derslerine ait akademik ortalamalarının eğitim süresine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

Eğitim Sürelerine göre Ortaöğretim Biyoloji ğretmenliği Mezunlarının Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	ğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P Değeri
DYEG	30	65.93	6.85	55	.42	.68
BYEG	27	66.60	4.84			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler
BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 6'da grldği gibi, dört yıl eğitim gören Biyoloji ğretmenliği mezunlarının genel kültür dersleri akademik ortalamalarının ortalaması 65.99, beş yıl eğitim gören Biyoloji ğretmenliği mezunlarının ortalamalarının ortalaması 66.60'dır. Grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için bağımsız gruplar için uygulanan "t" testi sonuçlarına göre .05 düzeyinde anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır [t(55)= 0.42, p>.05]. Elde edilen bu bulguya göre, beş yıl eğitim gören Biyoloji ğretmenliği mezunları ile dört yıl eğitim gören Biyoloji ğretmenliği mezunlarının genel kültür derslerindeki başarılarının aynı düzeyde olduğu söylenebilir.

Mezunların KMS veya KPSS'de aldıkları puanların karşılaştırılmasıyla ilgili bulgular Tablo 7'de sunulmaktadır.

Tablo 7

Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Biyoloji ğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Puanlarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	ğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P Değeri
DYEG	30	75.63	6.63	55	1.89	.06
BYEG	27	79.10	7.22			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler
BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 7’de, dört yıl eğitim gören Biyoloji Öğretmenliği mezunlarının KMS puanlarının ortalaması 75.63, beş yıl eğitim gören Biyoloji Öğretmenliği mezunlarının KPSS puanlarının ortalaması 79.10’dur. Grupların elde ettiği ortalama puanlar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için uygulanan “t” testi sonuçları, gruplar arasında .05 düzeyinde anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir [$t(55)= 1.89, p>.05$]. Bu bulgu doğrultusunda, dört yıl eğitim gören Biyoloji öğretmenliği mezunları ile beş yıl eğitim gören Biyoloji öğretmenliği mezunlarının KMS ve KPSS’deki başarılarının yakın olduğu söylenebilir.

Mezunların KMS ve KPSS sınavlarında Eğitim Bilimleri Bölümünden cevapladıkları sorulardaki net sayılarının eğitim süresine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8
Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Biyoloji Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Sınavlarında Eğitim Bilimleri Bölümünden Cevapladıkları Sorulardaki Net Sayılarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P Değeri
DYEG	30	92.01	9.01	55	-1.52	.14
BYEG	27	87.64	12.60			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler
BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 5’de görüldüğü gibi, beş yıl eğitim gören Biyoloji öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi dersleri akademik ortalamaları dört yıl eğitim gören Biyoloji öğretmenliği mezunlarına göre daha yüksektir. Bu nedenle, beş yıl eğitim gören mezunların dört yıl eğitim gören mezunlara göre KMS ve KPSS’deki Eğitim Bilimleri bölümü sorularına daha fazla doğru cevap vermiş olmaları beklenebilir. Ancak, Tablo 8’den anlaşılacağı üzere, dört yıl eğitim gören Biyoloji öğretmenliği mezunlarının KMS’de eğitim bilimleri bölümünden

yaptığı netlerin ortalaması 92.01, beş yıl eğitim gören Biyoloji öğretmenliği mezunlarının KPSS'de yaptığı netlerin ortalaması 87.64'dür. Bağımsız gruplar için uygulanan "t" testi sonuçlarına göre gruplar net sayılarına ilişkin ortalama puanlar arasında .05 manidarlık düzeyinde anlamlı bir fark yoktur [$t(55) = -1.52, p > .05$]. Elde edilen bulgu, dört yıl eğitim gören mezunlar ile beş yıl eğitim gören mezunların KMS ve KPSS'de yaptıkları eğitim bilimleri netleri sayılarının yakın olduğu şeklinde yorumlanabilir. Beklenenin tersine gruplar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Hatta ortalamalara bakıldığında dört yıl eğitim gören mezunların net sayılarının daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum akademik ortalamaları daha yüksek olmasına rağmen beş yıl eğitim gören Biyoloji Öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerinde yer alan konuları yeterince özümseyemedikleri ve konular arasında transferi gerçekleştiremedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği Mezunlarının Akademik Başarılarının Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalamalarının, alan, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür derslerine ait ortalamalarının, KMS ve KPSS puanlarının ve KMS ve KPSS'de eğitim bilimleri bölümünden cevapladıkları sorulara ait net sayılarının eğitim süresine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular ve yorumlar bu bölümde yer almaktadır.

Fizik Öğretmenliği mezunların genel akademik ortalamalarına ilişkin bulgular Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9

Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği Mezunlarının Genel Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	31	69.13	5.93	56	2.09	.04*
BYEG	27	72.30	5.60			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler

BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 9'un incelenmesinden anlaşılacağı üzere, dört yıl eğitim gören Fizik Öğretmenliği mezunlarının genel akademik not ortalamalarının ortalaması 69.13, beş yıl eğitim gören Fizik Öğretmenliği mezunlarının genel akademik not ortalamalarının ortalaması 72,30'dur. Bağımsız gruplar için uygulanan "t" testi sonucunda, iki öğrenci grubu arasında ortalama notlar açısından .05 düzeyinde anlamlı bir fark belirlenmiştir [$t(56)=2.09, p<.05$]. Bu bulguya bağlı olarak beş yıl eğitim gören Fizik Öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalamalarının, dört yıl eğitim gören Fizik Öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalamalarından yüksek olduğu söylenebilir. Mezunların alan dersleri, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür dersleri akademik ortalamaları incelendiğinde, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür dersleri akademik ortalamalarının eğitim süresine göre farklılaştığı görölmektedir. Ancak alan dersleri arasında anlamlı bir fark yoktur. Fizik öğretmenliği öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür derslerine ait ortalamalar arasındaki fark, mezunların genel akademik ortalamaları arasındaki farkın nedeni olarak belirlenebilir.

Dört ya da beş yıl eğitim gören Fizik Öğretmenliği mezunlarının alan derslerine ait akademik ortalamaları arasındaki farkın belirlenmesine ilişkin bulgular Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10

Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği Mezunlarının Alan Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	31	69.05	6.55	56	.13	.99
BYEG	27	69.07	6.92			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler
BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 10'a göre, dört yıl eğitim gören Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği mezunlarının alan dersleri akademik ortalamalarının ortalaması 69.05, beş yıl eğitim gören Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği mezunlarının alan dersleri akademik ortalamalarının ortalaması 69,07'dir. Bağımsız gruplar için uygulanan "t" testi sonuçlarına göre iki öğrenci grubu arasında ortalama notlar açısından .05 düzeyinde anlamlı bir fark yoktur [$t(56)=.13$, $p>.05$]. Ulaşılan bulguya bağlı olarak, Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği mezunlarının alan dersleri akademik ortalamalarının dört ya da beş yıl eğitim görmelerine göre değişmediği söylenebilir.

Tablo 11'de Fizik öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ait akademik ortalamalarının eğitim süresine göre karşılaştırılmasıyla ilgili bulgular sunulmuştur.

Tablo 11

Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği Mezunlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	31	69.69	5.10	56	2.78	.01*
BYEG	27	77.22	14.07			

* $p<.05$

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler
BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 11'e göre, dört yıl eğitim gören Fizik öğretmenliği mezunlarının ortalamalarının ortalaması 69.69, beş yıl eğitim gören Fizik öğretmenliği mezunlarının ortalamalarının ortalaması 77.22'dir. Grupların öğretmenlik meslek bilgisi dersleri akademik ortalamalarının ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek amacıyla bağımsız gruplar için uygulanan "t" testi sonuçlarına göre gruplar arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir [$t(56)=2.780$, $p<.05$]. Bu bulgular doğrultusunda beş yıl eğitim gören Fizik öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerindeki başarılarının, dört yıl eğitim gören Fizik öğretmenliği mezunlarından yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Beş yıl eğitim gören mezunların öğretmenlik meslek bilgisi derslerini alan derslerinden bağımsız olarak son 1.5 dönemde almaları bu durumun bir nedeni olabilir. Beş yıl eğitim gören mezunların genel akademik ortalamalarının dört yıl eğitim görenlere göre yüksek olmasına sebep olarak öğretmenlik meslek bilgisi derslerindeki başarıları arasındaki fark gösterilebilir.

Fizik öğretmenliği mezunlarının genel kültür dersleriyle ilgili akademik ortalamalarının dört ya da beş yıl eğitim görmelerine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 12'de verilmektedir.

Tablo 12
Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği Mezunlarının Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	31	64.43	4.13	56	2.24	.03*
BYEG	27	67.17	5.17			

* $p<.05$

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler

BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 12'den anlaşılacağı üzere dört yıl eğitim gören Fizik öğretmenliği mezunlarının genel kültür dersleri akademik ortalamalarının ortalaması 64.43, beş yıl eğitim gören mezunların ortalamalarının ortalaması 67.17'dir. Grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için uygulanan "t" testi sonuçlarına göre gruplar arasında .05 düzeyinde anlamlı bir farklılık vardır [t(56)=2.24, p<.05]. Bu bulgu doğrultusunda, ortalama puanlara dayanılarak, beş yıl eğitim gören Fizik öğretmenliği mezunlarının dört yıl eğitim gören mezunlara göre genel kültür derslerinde daha başarılı olduğu söylenebilir.

Tablo 13'de ortaöğretim Fizik öğretmenliği mezunlarının KMS ve KPSS'den aldıkları puanların eğitim süresine göre karşılaştırılması ile ilgili bulgular yer almaktadır.

Tablo 13
Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Puanlarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	31	74.90	9.64	56	.76	.45
BYEG	27	76.88	10.10			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler
BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 13'de görüldüğü gibi, dört yıl eğitim gören Fizik öğretmenliği mezunlarının KMS puanları ortalaması 74.90, beş yıl eğitim gören Fizik öğretmenliği mezunlarının KPSS puanları ortalaması 76.88'dir. Grupların ortalamalarının arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için bağımsız gruplar için uygulanan "t" testi sonuçlarına göre grupların puanları arasında anlamlı bir fark yoktur [t(56)=.76, p>.05]. Bu bulgu iki mezun grubunun da KMS ve KPSS'deki başarı oranlarının aynı olduğu biçiminde yorumlanabilir.

Fizik öğretmenliği mezunlarının KMS ve KPSS’de Eğitim Bilimleri Bölümünden yaptıkları net sayılarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 14
Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Fizik Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Sınavlarında Eğitim Bilimleri Bölümünden Cevapladıkları Sorulardaki Net Sayılarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	31	86.89	12.19	56	-0.62	0.54
BYEG	27	84.84	12.96			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler
BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 14’den anlaşılacağı gibi, dört yıl eğitim gören Fizik öğretmenliği mezunlarının KMS’deki eğitim bilimleri bölümünden yaptıkları net sayılarının ortalaması 86.89, beş yıl eğitim gören Fizik öğretmenliği mezunlarının eğitim bilimleri bölümünden yaptıkları net sayılarının ortalaması 84.84’dür. Uygulanan “t” testi sonuçları iki mezun grubu arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur [t(56)= -.62, p>.05]. Bu bulguya dayanarak dört yıl eğitim gören Fizik öğretmenliği mezunlarının eğitim bilimleri net sayıları ile beş yıl eğitim gören Fizik öğretmenliği mezunlarının net sayılarının yakın olduğu söylenebilir. Ortalamalar göz önüne alındığında, dört yıl eğitim gören Fizik öğretmenliği mezunlarının eğitim bilimleri bölümünden cevapladıkları sorulardaki net sayılarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum, beş yıl eğitim gören mezunların aşamalılık ilişkisi olan dersleri aynı dönemde aldıklarından, bu dersler arasındaki transferi yeterince gerçekleştiremedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Ortaöğretim Kimya Öğretmenliği Mezunlarının Akademik Başarılarının Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde ortaöğretim Kimya Öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalamalarının, alan, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür derslerine ait ortalamalarının, KMS ve KPSS puanlarının ve KMS ve KPSS'de eğitim bilimleri bölümünden cevapladıkları sorulara ait net sayılarının eğitim süresine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Kimya Öğretmenliği mezunların genel akademik ortalamalarına ilişkin bulgular Tablo 15'de sunulmuştur.

Tablo 15
Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Kimya Öğretmenliği Mezunlarının Genel Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t değeri	P değeri
DYEG	31	66.26	5.43	52	.19	.85
BYEG	23	66.51	4.06			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler
BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 15'de görüldüğü gibi, dört yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalamalarının ortalaması 66.26, beş yıl eğitim gören Biyoloji öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalamalarının ortalaması 66.51'dir. Grupların ortalamalarının arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için bağımsız gruplar için uygulanan "t" testi sonuçlarına göre gruplar arasında .05 düzeyinde anlamlı bir fark yoktur [$t(52)=.19, p>.05$]. Ulaşılan bulguya göre beş yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunları ile dört yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalamalarının yakın olduğu söylenebilir.

Kimya öğretmenliği mezunlarının alan derslerine ilişkin akademik ortalamalarının karşılaştırılmasından elde edilen bulgular ise Tablo 16'da gösterilmektedir.

Tablo 16
Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Kimya Öğretmenliği Mezunlarının Alan Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	31	65.55	5.87	52	-2.20	.03*
BYEG	23	62.36	4.36			

* p<0.5

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler

BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 16'dan anlaşılacağı üzere, dört yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunlarının alan dersleri akademik ortalamalarının ortalaması 65.55, beş yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının alan dersleri akademik ortalamalarının ortalaması 62.36'dır. Bağımsız gruplar için uygulanan "t" testi sonuçlarına göre gruplar arasında alan derslerine ait not ortalamaları açısından .05 anlamlılık düzeyinde bir fark görülmektedir [t(52)=-2.20, p<.05]. Grupların ortalamaları göz önüne alındığında, dört yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunlarının beş yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunlarına göre alan derslerinde daha başarılı oldukları söylenebilir. Bu durum, beş yıl eğitim gören öğrencilerin alan derslerini Fen-Edebiyat Fakültesinde almaya başlamaları ve dersi aldıkları öğretim elemanlarının farklı olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Kimya öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ait ortalamalarının eğitim süresine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17

Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Kimya Öğretmenliği Mezunlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	31	70.25	5.30	52	6.89	.00*
BYEG	23	78.87	3.25			

* p<.05

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler

BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 17'de görüldüğü gibi, dört yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi dersleri akademik ortalamalarının ortalaması 70.25, beş yıl eğitim gören mezunların ortalamalarının ortalaması 78.87'dir. Grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için bağımsız gruplar için uygulanan "t" testi sonuçlarına göre gruplar arasında .05 manidarlık düzeyinde anlamlı bir fark vardır [t(52)=6.98, p<.05]. Buna göre, beş yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerindeki başarılarının, dört yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunlarına göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Beş yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerini son 1.5 dönemde almaları ve bu dönemlerde alan ve genel kültür derslerinden sorumlu olmamaları bu durumun bir nedeni olabilir.

Dört ya da beş yıl eğitim görmelerine göre ortaöğretim Kimya öğretmenliği mezunlarının genel kültür derslerine ilişkin ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 18'de sunulmuştur.

Tablo 18

Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Kimya Öğretmenliği Mezunlarının Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	31	66.78	4.58	52	-0.85	.40
BYEG	23	66.80	5.72			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler

BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 18'den anlaşılacağı üzere, beş yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunlarının genel kültür dersleri akademik ortalamalarının ortalaması 66.78 ve beş yıl eğitim gören mezunların ortalamalarının ortalaması 66.80'dir. Uygulanan "t" testi sonucunda gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı ortaya çıkmıştır [t(52)=-0.85, p>.05]. Bir başka anlatımla, Kimya öğretmenliği mezunlarının genel kültür derslerindeki başarıları öğretim sürelerine göre değişmemektedir.

Kimya öğretmenliği mezunlarının KMS ve KPSS puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 19'da yer almaktadır.

Tablo 19

Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Kimya Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Puanlarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	31	76.01	6.28	52	-1.38	.18
BYEG	23	73.23	8.58			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler

BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 19 incelendiğinde, dört yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunlarının KMS puanlarının ortalamasının 76.01, beş yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunların KPSS puanları ortalamasının 73.23 olduğu görülmektedir. Bağımsız gruplar için uygulanan “t” testi sonuçları grupların ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymaktadır [t(52)= -1.38, p>.05]. Buna göre, Kimya öğretmenliği mezunlarının KMS ve KPSS sınavlarındaki başarılarının dört ya da beş yıl eğitim görmelerine göre değişmediği söylenebilir.

Kimya öğretmenliği mezunlarının KMS ve KPSS sınavlarında Eğitim Bilimleri Bölümünden cevapladıkları sorulardaki net sayılarının eğitim süresine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 20’de yer almaktadır.

Tablo 20
Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Kimya Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Sınavlarında Eğitim Bilimleri Bölümünden Cevapladıkları Sorulardaki Net Sayılarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	31	93.54	9.32	52	-6.78	.00*
BYEG	23	70.83	15.22			

* p<.05

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler

BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 20’ye göre, dört yıl eğitim gören mezunların KMS sınavında yaptığı eğitim bilimleri net sayılarının ortalaması 93.54, beş yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunlarının KPSS sınavında yaptığı eğitim bilimleri net sayılarının ortalaması 70.83’dür. Gruplar arasındaki farklılığı belirlemek amacıyla, bağımsız gruplar için uygulanan “t” testi sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır [t(52)= -6.78, p<.05]. Buna göre dört yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunları KMS ve KPSS’de yaptıkları netler açısından beş yıl eğitim gören mezunlara göre daha başarılıdır. Öğretmenlik

meslek bilgisi dersleri açısından beş yıl eğitim gören mezunların daha başarılı olduğu göz önüne alındığında bu durumun araştırma sınırları dışında kalan değişkenlerden kaynaklandığı düşünülebilir.

Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği Mezunlarının Akademik Başarılarının Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalamalarının, alan, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür derslerine ait ortalamalarının, KMS ve KPSS puanlarının ve KMS ve KPSS’de eğitim bilimleri bölümünden cevapladıkları sorulara ait net sayılarının eğitim süresine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular ve yorumlar bu bölümde yer almaktadır.

Matematik Öğretmenliği mezunların genel akademik ortalamalarına ilişkin bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 21

Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği Mezunlarının Genel Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	46	68.48	7.33	87	0.89	.38
BYEG	43	69.76	6.08			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler

BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 21 incelendiğinde, dört yıl eğitim gören Matematik öğretmenliği mezunlarının genel akademik not ortalamalarının ortalamasının 68.48, beş yıl eğitim gören öğrencilerin akademik not ortalamalarının ortalamasının 69.76 olduğu görülmektedir. Grupların genel akademik not ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için uygulanan “t” testi sonuçlarına göre gruplar

arasında anlamlı bir fark yoktur [$t(87)=0.89$, $p>.05$]. Bu durum, Eğitim süresine göre Matematik öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalamalarının değişmediği şeklinde yorumlanabilir.

Matematik öğretmenliği mezunlarının alan derslerine ilişkin akademik ortalamalarının karşılaştırılmasıyla ilgili bulgular ve yorumlar Tablo 22'de sunulmuştur.

Tablo 22
Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği Mezunlarının Alan Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	46	68.22	7.82	87	-1.65	.10
BYEG	43	65.65	6.83			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler4
BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 22'de görüldüğü gibi, dört yıl eğitim gören Matematik öğretmenliği mezunlarının alan dersleri akademik ortalamalarının ortalaması 68.22, beş yıl eğitim gören Matematik öğretmenliği mezunlarının ortalamalarının ortalaması 65.64'dür. Gruplar arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için uygulanan "t" testi sonuçları gruplar arasında alan derslerine ait ortalamalar arasında anlamlı bir farkın olmadığını göstermektedir [$t(87)=-1.65$, $p>.05$]. Diğer bir anlatımla dört ve beş yıl eğitim gören Matematik öğretmenliği mezunlarının alan derslerine ilişkin başarı düzeyleri aynıdır.

Matematik öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ilişkin akademik ortalamalarının dört ya da beş yıl eğitim görmelerine göre karşılaştırılmasıyla ilgili bulgular Tablo 23'de gösterilmektedir.

Tablo 23

Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği Mezunlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	46	69.91	6.54	87	8.45	.00*
BYEG	43	80.20	4.74			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler

BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 23'de, dört yıl eğitim gören Matematik öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi dersleri akademik ortalamalarının ortalaması 69.91, beş yıl eğitim gören mezunların öğretmenlik meslek bilgisi dersleri akademik ortalamalarının ortalaması 80.20'dir. Grupların ortalamaları arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığını belirlemek için yapılan "t" testi sonuçları, iki grup arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [t(87)=8.45, p<.05]. Bu bulgu doğrultusunda, beş yıl eğitim gören Matematik öğretmenliği mezunlarının dört yıl eğitim gören mezunlara göre öğretmenlik meslek bilgisi derslerinde daha başarılı oldukları yorumu yapılabilir.

Matematik öğretmenliği mezunlarının genel kültür derslerine ilişkin akademik ortalamalarının eğitim süresine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 24'de sunulmuştur.

Tablo 24**Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği Mezunlarının Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması**

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	T Değeri	P değeri
DYEG	46	67.58	5.69	87	-1.36	.18
BYEG	43	65.21	10.31			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler

BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Matematik öğretmenliği mezunlarının genel kültür dersleri akademik ortalamaları incelendiğinde, dört yıl eğitim gören mezunların ortalamalarının ortalamasının 67.58, beş yıl eğitim gören mezunların ortalamalarının ortalamasının 65.21 olduğu görölmektedir. Gruplar arasında farkın belirlenmesine yönelik yapılan "t" testi sonuçlarına göre gruplar arasında anlamlı bir fark yoktur [t(87)= -1.36, p>.05]. Bir başka anlatımla, mezunların genel kültür derslerindeki başarıları dört ya da beş yıl eğitim görmelerine göre değişmemektedir.

Matematik öğretmenliği mezunlarının KMS ve KPSS puanlarının eğitim süresine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 25'de sunulmaktadır.

Tablo 25**Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Puanlarının Karşılaştırılması**

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	T değeri	P değeri
DYEG	46	80.52	5.83	87	-1.33	.19
BYEG	43	78.67	7.14			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler

BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 25'e göre, dört yıl eğitim gören Matematik öğretmenliği mezunlarının KMS sınavında aldıkları puanların ortalaması 80.52, beş yıl eğitim gören mezunların KPSS sınavında aldıkları puanların ortalaması 78.67'dir. Grupların ortalama puanları arasındaki farkın belirlenmesi amacıyla uygulanan "t" testi sonuçları gruplar arasında KMS ve KPSS puanları açısından anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymaktadır [$t(87) = -1.33, p > .05$]. Bu bulguya göre, dört yıl eğitim gören Matematik öğretmenliği mezunları ile beş yıl eğitim gören Matematik öğretmenliği mezunlarının KMS ve KPSS sınavlarındaki başarılarının aynı olduğu söylenebilir.

Matematik öğretmenliği mezunlarının KMS ve KPSS'de Eğitim Bilimleri bölümünden cevapladıkları sorulardaki net sayılarının dört ya da beş yıl eğitim görmelerine göre karşılaştırılmasıyla ilgili bulgular Tablo 26'da yer almaktadır.

Tablo 26

Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Sınavlarında Eğitim Bilimleri Bölümünden Cevapladıkları Sorulardaki Net Sayılarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	46	93.58	8.09	87	-1.85	.07
BYEG	43	90.13	9.54			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler

BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 26'de görüldüğü gibi, dört yıl eğitim gören Matematik öğretmenliği mezunlarının KMS'de yaptıkları eğitim bilimleri net sayılarının ortalaması 93.58, beş yıl eğitim gören Matematik öğretmenliği mezunlarının net sayısı ortalaması 90.13'tür. Uygulanan "t" testi sonuçları gruplar arasında eğitim bilimleri net sayısı ortalamaları açısından anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir [$t(87) = -1.85, p > .05$].

Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Mezunlarının Akademik Başarılarının Değerlendirilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde ortaöğretim T.D.E Öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalamalarının, alan, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür derslerine ait ortalamalarının, KMS ve KPSS puanlarının ve KMS ve KPSS'de eğitim bilimleri bölümünden cevapladıkları sorulara ait net sayılarının eğitim süresine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

T.D.E Öğretmenliği mezunların genel akademik ortalamalarına ilişkin bulgular Tablo 27'de sunulmuştur.

Tablo 27

Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Mezunlarının Genel Akademik Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	37	67.32	5.85	59	-.23	.82
BYEG	24	66.98	5.79			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler

BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 27'ye göre, dört yıl eğitim gören T.D.E mezunlarının genel akademik ortalamalarının ortalaması 67.32, beş yıl eğitim gören mezunların genel akademik ortalamalarının ortalaması 66.98'dir. Gruplar arasındaki farkın test edilmesine yönelik olarak yapılan "t" testi sonuçlarına göre gruplar arasında genel akademik not ortalamaları açısından anlamlı bir fark yoktur [$t(59) = -.23$, $p > .05$]. Bir başka anlatımla, T.D.E mezunların genel akademik not ortalamaları dört ya da beş yıl eğitim görmelerine göre değişmemektedir.

T.D.E öğretmenliği mezunlarının alan derslerine ilişkin akademik ortalamalarının eğitim süresine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 28’de gösterilmiştir.

Tablo 28

Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Mezunlarının Alan Derslerine Ait Akademik Not Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P değeri
DYEG	37	66.57	5.96	59	-1.80	.78
BYEG	24	63.61	6.79			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler
BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

T.D.E öğretmenliği mezunlarının alan dersleri akademik ortalamaları incelendiğinde, dört yıl eğitim gören T.D.E mezunlarının ortalamalarının ortalamasının 66.57, beş yıl eğitim gören T.D.E öğretmenliği mezunlarının ortalamasının ortalamalarının 63.61 olduğu görülmektedir. Gruplar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemeye yönelik uygulanan “t” testi sonuçları iki mezun grubunun alan derslerine ait not ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymaktadır [$t(59) = -1.80, p > .05$]. Bu bulguya göre, dört ya da beş yıl eğitim görmelerine göre T.D.E öğretmenliği mezunlarının alan dersleri başarılarının değişmediği söylenebilir.

Mezunların öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin akademik ortalamalarının dört ya da beş yıl eğitim görmelerine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 29’da gösterilmiştir.

Tablo 29

Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği
Mezunlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının
Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi Df	t değeri	P değeri
DYEG	37	71.78	5.77	59	5.08	.00*
BYEG	24	78.55	3.76			

* p<.05

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler

BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 29'a göre, dört yıl eğitim gören T.D.E öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi dersleri akademik ortalamalarının ortalaması 71.78, beş yıl eğitim gören mezunların ortalamalarının ortalaması 78.55'tir. Grupların ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığının belirlenmesi amacıyla uygulanan "t" testi sonuçları iki grup arasında anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymaktadır [t(59)=5.08, p<.05]. Bu bulguya göre, beş yıl eğitim gören T.D.E öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerinde dört yıl eğitim gören mezunlara göre daha başarılı olduğu söylenebilir. Diğer beş yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunları gibi T.D.E öğretmenliği mezunları da öğretmenlik meslek bilgisi derslerini son 1.5 dönemde almışlardır. Dört yıl eğitim görenlere göre başarılarının yüksek olması bu nedene bağlanabilir.

Dört ya beş yıl eğitim görmelerine göre T.D.E öğretmenliği mezunlarının genel kültür derslerine ait akademik ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 30'da sunulmuştur.

Tablo 30**Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Mezunlarının Genel Kültür Derslerine Ait Akademik Not Ortalamalarının Karşılaştırılması**

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi Df	t değeri	P değeri
DYEG	37	70.22	12.16	59	.21	.84
BYEG	24	70.77	6.45			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler
BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 30'da iki grubun ortalamaları incelendiğinde, dört yıl eğitim görenlerin ortalamasının 70.22, beş yıl eğitim gören mezunların ortalamasının 70.77 olduğu görülmektedir. Dört ve beş yıl eğitim gören T.D.E öğretmenliği mezunlarının genel kültür derslerine ait ortalamalarının arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan "t" testi sonuçları iki grup arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur [$t(59)=.21$, $p>.05$]. Bu bulgulara göre dört yıl ve beş yıl eğitim görmelerine göre T.D.E öğretmenliği mezunlarının genel kültür derslerindeki başarılarının değişmediği söylenebilir.

T.D.E öğretmenliği mezunlarının KMS ve KPSS sınavlarında aldıkları puanlarının eğitim süresine göre karşılaştırılmasıyla ilgili bulgular Tablo 31'de gösterilmiştir.

Tablo 31**Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Mezunlarının KMS ve KPSS Puanlarının Karşılaştırılması**

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi Df	t değeri	P değeri
DYEG	37	73.48	5.03	59	1.19	.24
BYEG	24	75.68	9.37			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler
BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 31’de görüldüğü, gibi dört yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının KMS puanlarının ortalaması 73.48, beş yıl eğitim gören mezunların KPSS puanlarının ortalaması 75.68’dir. Gruplar arasındaki farkın anlamlılığının test edilmesi amacıyla yapılan “t” testi sonuçları iki grup arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir [$t(59)=1.19$, $p>.05$]. Bu bulguya göre, T.D.E öğretmenliği mezunlarının KMS ve KPSS sınavlarındaki başarı düzeylerinin dört ya da beş yıl eğitim görmelerine göre değişmediği söylenebilir.

Mezunların KMS ve KPSS sınavlarındaki Eğitim Bilimleri bölümünden cevapladıkları sorulardaki net sayılarının dört ya da beş yıl eğitim görmelerine göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 32’de yer almaktadır.

Tablo 32
Eğitim Süresine göre Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği
Mezunlarının KMS ve KPSS Sınavlarında Eğitim Bilimleri Bölümünden
Cevapladıkları Sorulardaki Net Sayılarının Karşılaştırılması

Öğrenci Grupları	Öğrenci Sayısı (n)	Ortalama (\bar{X})	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi df	t değeri	P Değeri
DYEG	37	90.51	7.47	59	-1.16	.25
BYEG	24	87.19	14.75			

DYEG: Dört Yıl Eğitim Görenler
BYEG: Beş Yıl Eğitim Görenler

Tablo 32 incelendiğinde, T.D.E öğretmenliği mezunlarından dört yıl eğitim görenlerin KMS sınavında yaptığı eğitim bilimleri net sayısının ortalaması 90.51, beş yıl eğitim görenlerin yaptıkları netlerin ortalaması 87.19’dır. Bağımsız gruplar için uygulanan “t” testi sonuçlarına göre iki grubun yaptığı net sayısı ortalaması arasında anlamlı bir fark yoktur [$t(59)= - 1.66$, $p>.05$]. Başka bir deyişle, dört ya da beş yıl eğitim gören ortaöğretim T.D.E mezunları Eğitim Bilimleri bölümünden yaptıkları net sayıları açısından birbirlerine yakın başarı düzeylerine sahiptirler.

Ortaöğretim Öğretmenliklerinden Mezun Olan Bireylerin Akademik Başarılarının Programlara göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde dört yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmeni mezunlarının akademik başarılarının programlara göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Dört Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Akademik Başarılarının Programlara göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde dört yıl eğitim gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının genel akademik ortalamalarının, alan, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür derslerine ait akademik not ortalamalarının, KMS puanlarının ve KMS’de Eğitim Bilimleri bölümünden cevapladıkları sorulardaki net sayılarının programlara göre farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Dört yıl eğitim gören mezunların genel akademik ortalamalarının ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 33’de gösterilmiştir.

Tablo 33

Programlara göre Dört Yıl Eğitim Mezunların Genel Akademik Ortalamalarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Program	N	Ortalama (\bar{x})	Standart Sapma
Biyoloji	30	69,10	6,94
Fizik	31	69,13	5,93
Kimya	31	66,26	5,43
Matematik	46	68,48	7,33
T.D.E	37	67,32	5,85
Toplam	175	68,06	6,42

Ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalamaları incelendiğinde, en düşük ortalamanın 66.26 ile Kimya öğretmenliği mezunlarına ait olduğu söylenebilir. Bu grubu 67.32 ortalama ile Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği mezunlarının izlediği görülmektedir. En yüksek ortalama ise 69.13 ile Fizik öğretmenliğine aittir.

Programlara göre dört yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına yönelik sonuçlar Tablo 34'de sunulmuştur.

Tablo 34
Dört Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Genel Akademik Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Anlamlılık Düzeyi
Gruplar Arası	196.60	4	49.15	1.20	.31
Grup-içi	6981.71	170	41.07		
Toplam	7178.31	174			

Tablo 34'deki bulgular incelendiğinde, dört yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının genel akademik ortalamaları arasında programlara göre anlamlı bir farkın bulunmadığı ortaya çıkmıştır [$F(4,170)=1.20, p>.05$]. Bu bulguya göre, dört yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının genel okul başarılarının benzer olduğu söylenebilir.

Dört yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının alan derslerine ilişkin akademik ortalamalarının ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 35'de yer almaktadır.

Tablo 35

Programlara göre Dört Yıl Eğitim Mezunlarının Alan Dersleri Akademik Ortalamalarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Program	N	Ortalama (\bar{x})	Standart Sapma
Biyoloji	30	68.70	7.08
Fizik	31	69.05	6.55
Kimya	31	65.56	5.87
Matematik	46	68.22	7.82
T.D.E	37	66.57	5.96
Toplam	175	67.63	6.82

Tablo 35'den anlaşılacağı üzere, dört yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının alan dersleri akademik ortalamalarının ortalaması 65.55 ve 69.05 arasındadır. Fizik öğretmenliği mezunları en yüksek ortalamaya, Kimya öğretmenliği mezunları en düşük ortalamaya sahiptir.

Dört yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının alan dersleri akademik ortalamalarının programlara göre karşılaştırılmasından elde edilen bulgular Tablo 36'de sunulmuştur.

Tablo 36

Dört Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Alan Dersleri Akademik Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Anlamlılık Düzeyi
Gruplar Arası	287.99	4	72.00	1.57	.19
Grup-içi	7805.66	170	45.92		
Toplam	8083.64	174			

Tablo 36'daki bulgular, dört yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının alan dersleri akademik ortalamalarının programlara göre farklılaşmadığını ortaya koymaktadır [$F(4.170)=1.57, p>.05$]. Bu durum dört yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının alan derslerine ait not ortalamalarının birbirlerine yakın olduğunu altını çizmektedir.

Dört eğitim gören mezunların öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ilişkin akademik ortalamalarının ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 37'de sunulmaktadır.

Tablo 37
Programlara göre Dört Yıl Eğitim Mezunların Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Program	N	Ortalama (\bar{x})	Standart Sapma
Biyoloji	30	70.38	6.19
Fizik	31	69.70	5.10
Kimya	31	70.25	5.30
Matematik	46	69.91	6.55
T.D.E	37	71.78	5.78
Toplam	175	70.41	5.85

Tablo 37'ye göre, dört yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi dersleri akademik ortalamalarının ortalamaları arasında en düşük ortalama 69.69 ile Fizik öğretmenliği mezunlarının, en yüksek ortalama ise 71,78 ile T.D.E öğretmenliği mezunlarındır.

Programlara göre dört yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi dersleri akademik ortalamaları arasında bir farkın olup olmadığına yönelik sonuçlar Tablo 38'da yer almaktadır.

Tablo 38

Dört Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Anlamlılık Düzeyi
Gruplar Arası	98.21	4	24.55	.71	.59
Grup-İçi	5863.78	170	34.49		
Toplam	5961.99	174			

Tablo 38'da yer alan bulgular, programlara göre dört yıl eğitim gören ortaöğretim mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi dersleri akademik ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymaktadır. [F(4.170)=.71, p>.05]. Diğer bir anlatımla, farklı programlarda dört yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerindeki başarı düzeyleri aynıdır.

Dört yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının genel kültür derslerine ait akademik ortalamalarının ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 39'da sunulmuştur.

Tablo 39

Programlara göre Dört Yıl Eğitim Mezunların Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Program	N	Ortalama (\bar{x})	Standart Sapma
Biyoloji	30	65.65	6.64
Fizik	31	64.43	4.13
Kimya	31	66.78	4.58
Matematik	46	67.59	5.69
T.D.E	37	71.78	5.78
Toplam	175	67.44	5.95

Tablo 39 incelendiğinde, dört yıl eğitim gören ortaöğretim mezunlarının genel kültür dersleri akademik ortalamaları arasında en yüksek ortalamanın T.D.E öğretmenliği mezunlarına ait olduğu görülmektedir. En düşük ortalama ise 64.43 ile Fizik öğretmenliği mezunlarına aittir.

Genel kültür dersleri akademik ortalamaları açısından programlar arasında anlamlı bir fark olup olmadığının araştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 40'da verilmiştir.

Tablo 40
Dört Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Anlamlılık Düzeyi
Gruplar Arası	11533.42	4	2883.35	.12	.00*
Grup-içi	424555.04	170	2497.38		
Toplam	436088.46	174			

* p<.05

Tablo 40'daki sonuçlar incelendiğinde, programlara göre mezunların genel kültür dersleri akademik ortalamaları arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir [$F(4,170)=.12$, $p<.05$]. Farkın anlamlılığını test etmek üzere uygulanan LSD (Least Significant Difference) anlamlılık testi sonuçları ise Tablo 41'de sunulmuştur.

Tablo 41
Programlara göre Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarına İlişkin LSD testi sonuçları

Program		Biyoloji	Fizik	Kimya	Matematik	T.D.E
	\bar{x}	65.65	64.43	66.78	67.58	71.78
Biyoloji	65.65	-	-	-	-	-
Fizik	64.43	1.22	-	-	-	-
Kimya	66.78	1.13	2.35	-	-	-
Matematik	67.58	1.93	3.15*	0.80	-	-
T.D.E	71.78	6.13*	7.35*	4.99*	4.20*	-

Tablo 41'e göre, genel kültür dersleri akademik ortalamaları açısından T.D.E öğretmenliği mezunları ile diğer programlardan mezun olanlar arasında anlamlı bir farka rastlanmaktadır. T.D.E öğretmenliği mezunları diğer program mezunlarına göre genel kültür derslerinde daha başarılıdır. Genel kültür derslerinin sözel ağırlıklı olması ve T.D.E öğretmenliği mezunlarının programın özellikleri doğrultusunda sözel derslere daha yatkın olmaları bu durumun bir nedeni olarak düşünülebilir.

Dört yıl eğitim gören mezunların KMS puanlarına ilişkin ortalamalarının ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 42'de gösterilmektedir.

Tablo 42**Programlara göre Dört Yıl Eğitim Mezunlarının KMS Puanlarına İlişkin Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri**

Program	N	Ortalama (\bar{x})	Standart Sapma
Biyoloji	30	75.63	6.63
Fizik	31	74.90	9.64
Kimya	31	76.02	6.28
Matematik	46	80.62	5.81
T.D.E	37	73.48	5.03
Toplam	175	76.43	7.15

Tablo 42'ye göre, dört yıl eğitim gören mezunların KMS puanları ortalamaları arasında en yüksek ortalama 80.61 ile Matematik öğretmenliği mezunlarına aittir. En düşük ortalama puan ise Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği mezunlarındır.

Programlara göre mezunların KMS sınavına ait puan ortalamalarının karşılaştırılması ile ilgili bulgular Tablo 43'de gösterilmiştir.

Tablo 43**Dört Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının KMS Puanlarına Ait Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması**

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Anlamlılık Düzeyi
Gruplar Arası	1124.68	4	306.17	6.78	.00*
Grup-içi	7673.48	170	45.14		
Toplam	8898.16	174			

* p<.05

Tablo 43’de, KMS puan ortalamaları açısından programlar arasında anlamlı bir farkın bulunduğu görülmektedir [F(4.170)=6.78, p<.05]. Programlardan hangilerinin arasında anlamlı bir farkın bulunduğunu belirlemeye yönelik uygulanan LSD anlamlılık testi sonuçları ise Tablo 44’de verilmiştir.

Tablo 44
Programlara göre Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının KMS Puanlarına İlişkin LSD Testi Sonuçları

Program		Biyoloji	Fizik	Kimya	Matematik	T.D.E
	\bar{x}	75.63	74.90	76.01	80.62	73.48
Biyoloji	75.63	-	-	-	-	-
Fizik	74.90	0.73	-	-	-	-
Kimya	76.01	0.38	1.11	-	-	-
Matematik	80.62	4.98*	5.72*	4.60*	-	-
T.D.E	73.48	2.15	1.42	2.53	7.13*	-

Tablo 44’deki bulgular, Matematik öğretmenliği mezunlarının KMS puan ortalamaları ile, Biyoloji, Fizik, Kimya ve T.D.E öğretmenliği mezunlarının KMS puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak diğer programlardan mezun olanların puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark yoktur. Bu bulguya dayanarak, Matematik öğretmenliği mezunlarının KMS sınavında en yüksek başarıyı elde ettiği söylenebilir. Ortaöğretim öğretmenliği mezunların mezun oldukları programlara giriş puanları göz önüne alındığında en yüksek puana Matematik öğretmenliği mezunlarının sahip olması ve KMS’de Matematik alanından da soruların sorulması bu durumun bir nedeni olabilir.

Mezunların KMS’de eğitim bilimleri bölümünden cevapladıkları sorulardaki net sayılarına ait not ortalamaları ve satandart sapma değerleri Tablo 45’de sunulmuştur.

Tablo 45
Programlara göre Dört Yıl Eğitim Mezunlarının KMS’de Yaptıkları Eğitim Bilimleri
Netlerine Ait Not Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Program	N	Ortalama (\bar{x})	Standart Sapma
Biyoloji	30	92.01	9.01
Fizik	31	86.90	12.20
Kimya	31	93.54	9.32
Matematik	46	93.58	8.09
T.D.E	37	90.51	7.47
Toplam	175	91.47	9.49

Tablo 45’de görüldüğü gibi, Matematik ve Kimya öğretmenliği mezunları KMS sınavında en yüksek eğitim bilimleri netini yapan gruplardır. En düşük net ortalaması ise Fizik öğretmenliği mezunlarına aittir. KMS sınavında yapılan eğitim bilimleri net sayılarının ortalamaları açısından programlar arasında anlamlı farkın olup olmadığı varyans analizi ile test edilmiş, elde edilen istatistiksel sonuçlar Tablo 46’de sunulmuştur.

Tablo 46
Dört Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının KMS’de Yaptıkları
Eğitim Bilimleri Netlerine Ait Akademik Ortalamalarının Programlara göre
Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Anlamlılık Düzeyi
Gruplar Arası	1028.74	4	257.19	3.04	.02*
Grup-içi	14374.71	170	84.56		
Toplam	15403.45	174			

* p<.05

Tablo 46’daki sonuçlar incelendiğinde, programlara göre mezunların KMS sınavında yaptığı eğitim bilimleri net sayıları arasında anlamlı bir fark

belirlenmiştir [F(4.170)=3.04, p<.05]. Farkın anlamlılığını test etmek üzere uygulanan LSD anlamlılık testi sonuçları ise Tablo 47’de sunulmuştur.

Tablo 47
Programlara göre KMS Sınavında Yapılan Eğitim Bilimleri Net Sayılarına İlişkin
LSD Anlamlılık Testi Sonuçları

Program	Biyoloji	Fizik	Kimya	Matematik	T.D.E
\bar{x}	92.08	86.90	93.54	93.58	91.47
Biyoloji	92.08	-	-	-	-
Fizik	86.90	5.11*	-	-	-
Kimya	93.54	1.53	6.65*	-	-
Matematik	93.58	1.57	6.68*	3.57	-
T.D.E	91.47	1.50	3.61	3.03	3.07

Tablo 47’de KMS’de yaptıkları eğitim bilimleri netleri açısından Fizik öğretmenliği mezunları ile Biyoloji, Kimya ve Matematik öğretmenliği mezunları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Mezunların ortalamaları incelendiğinde Biyoloji, Kimya ve Matematik öğretmenliği mezunlarının KMS’de yaptıkları eğitim bilimleri netleri açısından Fizik öğretmenliği mezunlarına göre daha başarılı oldukları görülmektedir. Ancak bu programlar birbirleri ile karşılaştırıldığında eğitim bilimleri netleri açısından aralarında anlamlı bir farkın bulunmadığı görülmüştür. Mezunların öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ortalamaları incelendiğinde, en düşük ortalamaya Fizik öğretmenliği mezunlarının sahip olduğu görülmektedir ($\bar{x}_{\text{fizik}} = 69.70$). Bu durum, Fizik öğretmenliği mezunlarının Eğitim Bilimleri netleri açısından en düşük düzeyde başarıya sahip olmalarının bir nedeni olabilir.

Beş Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Akademik Başarılarının Programlara göre Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde beş yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının akademik başarılarının programlara göre karşılaştırılmasına ilişkin bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Beş yıl eğitim gören mezunların genel akademik ortalamalarının ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 48'de gösterilmektedir.

Tablo 48
Programlara göre Beş Yıl Eğitim Mezunların Genel Akademik Ortalamalarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Program	N	Ortalama (\bar{x})	Standart Sapma
Biyoloji	27	71.57	6.06
Fizik	27	72.30	5.60
Kimya	23	66.51	4.07
Matematik	43	69.76	6.08
T.D.E	24	66.98	5.80
Toplam	144	69.59	6.00

Tablo 48 incelendiğinde, beş yıl eğitim gören ortaöğretim mezunları arasında en yüksek ortalamanın Fizik öğretmenliği mezunlarına ait olduğu görülmektedir. En düşük ortalama ise 66.51 ile Kimya öğretmenliği mezunlarına aittir.

Genel akademik ortalamalar açısından programlar arasında anlamlı fark bulunup bulunmadığı Tablo 49'da incelenmiştir.

Tablo 49
Beş Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Genel Akademik Ortalamaların Programlara göre Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Anlamlılık Düzeyi
Gruplar Arası	687.24	4	171.81	5.36	.00*
Grup-içi	4458.66	139	32.08		
Toplam	5145.90	143			

* p<.05

Tablo 49'daki bulgular, genel akademik not ortalamaları açısından beş yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunları arasında anlamlı bir farkın olduğunu göstermektedir [F(4.139)=5.36, p<.05]. Farkın anlamlılığını test etmek üzere, uygulanan LSD anlamlılık testi sonuçları ise Tablo 50'de sunulmuştur.

Tablo 50
Programlara göre Genel Akademik Ortalamalarına İlişkin LSD Anlamlılık Testi Sonuçları

Program		Biyoloji	Fizik	Kimya	Matematik	T.D.E
	\bar{x}	71.57	72.30	66.51	69.76	66.98
Biyoloji	71.57	-	-	-	-	-
Fizik	72.30	0.73	-	-	-	-
Kimya	66.51	5.06*	5.79*	-	-	-
Matematik	69.76	1.81	2.55	3.24*	-	-
T.D.E	66.98	4.59*	5.33*	0.46	2.78	-

Tablo 50 incelendiğinde, Biyoloji öğretmenliği mezunları ile Kimya ve T.D.E öğretmenliği mezunları, Fizik öğretmenliği mezunları ile Kimya ve T.D.E öğretmenliği mezunları ve Kimya ile Matematik öğretmenliği mezunları arasında anlamlı farka rastlanmıştır. Genel akademik not ortalamaları açısından Biyoloji öğretmenliği mezunları Kimya ve T.D.E öğretmenliğine göre, Fizik öğretmenliği

mezunları Kimya ve T.D.E öğretmenliği mezunlarına göre, Kimya öğretmenliği mezunları Matematik öğretmenliği mezunlarına göre daha başarılıdır. Biyoloji öğretmenliği mezunları ile Matematik öğretmenliği mezunları arasında, Fizik öğretmenliği mezunları ile Matematik öğretmenliği mezunları arasında, Kimya öğretmenliği mezunları ile T.D.E öğretmenliği mezunları arasında ve Matematik öğretmenliği mezunları ile T.D.E öğretmenliği mezunları arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Beş yıl eğitim gören mezunların alan derslerine ait akademik ortalamalarının ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 51'de sunulmuştur.

Tablo 51
Programlara göre Beş Yıl Eğitim Mezunların Alan Dersleri Akademik Ortalamalarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Program	N	Ortalama (\bar{x})	Standart Sapma
Biyoloji	27	66.21	7.53
Fizik	27	69.07	6.92
Kimya	23	62.36	4.37
Matematik	43	65.65	6.83
T.D.E	24	63.61	6.79
Toplam	144	65.53	6.91

Tablo 51'de görüldüğü gibi, alan dersleri not ortalamaları açısından en yüksek ortalama 69.07 ile Fizik öğretmenliği mezunlarına en düşük not ortalaması 62.36 ile Kimya öğretmenliği mezunlarına aittir.

Alan derslerine ait not ortalamaları açısından programlar arasında fark olup olmadığı varyans analizi ile test edilmiş, elde edilen sonuçlar Tablo 52'de sunulmuştur.

Tablo 52

Beş Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Alan Derslerine Ait Akademik Ortalamaların Programlara göre Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Anlamlılık Düzeyi
Gruplar Arası	671.99	4	168.00	3.79	.00*
Grup-içi	6156.77	139	44.29		
Toplam	6828.76	143			

* p<.05

Tablo 52'de, programlar arasında alan dersleri not ortalamaları açısından anlamlı bir fark bulunduğu görülmektedir [F(4.139)=3.79, p<.05]. Gruplar arasındaki farkın anlamlılığını belirlemeye yönelik yapılan LSD anlamlılık testi sonuçları ise Tablo 53'de verilmiştir.

Tablo 53

Programlara göre Alan Dersleri Not Ortalamalarına İlişkin LSD Anlamlılık Testi Sonuçları

Program		Biyoloji	Fizik	Kimya	Matematik	T.D.E
	\bar{x}	66.21	69.07	62.36	65.65	63.61
Biyoloji	66.21	-	-	-	-	-
Fizik	69.07	2.86	-	-	-	-
Kimya	62.36	3.85*	6.71*	-	-	-
Matematik	65.65	0.57	3.43*	3.29	-	-
T.D.E	63.61	2.61	5.47*	1.25	2.04	-

Tablo 53 incelendiğinde, Biyoloji ve Kimya öğretmenliği mezunları arasında, Fizik ve Kimya, Matematik ve T.D.E mezunları arasında anlamlı fark olduğu görülmektedir. Biyoloji öğretmenliği mezunları ile Fizik, Matematik ve T.D.E mezunlarının alan derslerine ait ortalamaları arasında, Kimya

öğretmenliği mezunları ile Matematik ve T.D.E mezunları arasında, ve Matematik öğretmenliği mezunları arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Beş yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi dersleri akademik ortalamalarının ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 54'de verilmektedir.

Tablo 54
Programlara göre Beş Yıl Eğitim Mezunların Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Program	N	Ortalama (\bar{x})	Standart Sapma
Biyoloji	27	85.36	3.86
Fizik	27	77.22	14.07
Kimya	23	78.87	3.25
Matematik	43	80.20	4.74
T.D.E	24	78.55	3.76
Toplam	144	80.12	7.53

Tablo 54'e göre, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri açısından en yüksek ortalamanın Biyoloji öğretmenliğine, en düşük ortalamanın ise Fizik öğretmenliğine ait olduğu görülmektedir.

Programlara göre öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ait akademik ortalamalar arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonuçları Tablo 55'de sunulmuştur.

Tablo 55

Beş Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Akademik Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Anlamlılık Düzeyi
Gruplar Arası	1062.14	4	265.54	5.25	.00*
Grup-içi	7035.79	139	50.62		
Toplam	8097.93	143			

* p<.05

Tablo 55'e göre, öğretmenlik meslek bilgisi derslerine ait akademik ortalamalar açısından programlar arasında anlamlı bir farka rastlanmıştır [F(4.139)=5.25, p<.05]. Programlardan hangilerinin arasında anlamlı farkın bulunduğunu belirlemeye yönelik uygulanan LSD anlamlılık testi sonuçları ise Tablo 56'da verilmiştir.

Tablo 56

Programlara göre Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri Ortalamalarına İlişkin LSD Anlamlılık Testi Sonuçları

Program	Biyoloji	Fizik	Kimya	Matematik	T.D.E
\bar{x}	85.36	77.22	78.87	80.20	78.55
Biyoloji	85.36	-	-	-	-
Fizik	77.22	8.14*	-	-	-
Kimya	78.87	6.48*	1.65	-	-
Matematik	80.20	5.15*	2.98	1.33	-
T.D.E	78.55	6.80*	1.33	0.32	1.65

Tablo 56 incelendiğinde, Biyoloji öğretmenliği ile Fizik, Kimya, Matematik ve T.D.E öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi dersleri not

ortalamları arasında anlamlı bir farka rastlanmıştır. Buna göre Biyoloji öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerinde diğer programlara göre daha başarılı olduğu söylenebilir. Bu durum, araştırma sınırları dışında kalan başka faktörlerden kaynaklanıyor olabilir.

Mezunların genel kültür dersleri akademik ortalamalarının ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 57’de gösterilmektedir.

Tablo 57
Programlara göre Beş Yıl Eğitim Mezunların Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarının Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Program	N	Ortalama (\bar{x})	Standart Sapma
Biyoloji	27	66.60	4.84
Fizik	27	67.17	5.17
Kimya	23	66.80	5.72
Matematik	43	65.21	10.31
T.D.E	24	70.77	6.45
Toplam	144	67.02	7.45

Tablo 57’ye göre, genel kültür derslerine ait akademik ortalamalar arasında en yüksek ortalama 70.77 ile T.D.E öğretmenliği mezunlarına, en düşük ortalama ise 65.21 ile Matematik öğretmenliği mezunlarına aittir. Programlara göre akademik ortalamalar arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı ise Tablo 58’de incelenmiştir.

Tablo 58**Beş Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının Genel Kültür Dersleri Akademik Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması**

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Anlamlılık Düzeyi
Gruplar Arası	484.78	4	121.19	2.26	.07
Grup-içi	7473.60	139	53.55		
Toplam	7928.38	143			

Tablo 58'de görüldüğü gibi, beş yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği öğrencilerinin genel kültür akademik ortalamaları arasında programlara göre anlamlı bir fark yoktur [$F(4,139)=2.26, p>.05$]. Diğer bir anlatımla beş yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği öğrencilerinin genel kültür derslerindeki başarı düzeyleri aynıdır.

Mezunların KPSS puanlarına ilişkin ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 59'da gösterilmiştir.

Tablo 59**Programlara göre Beş Yıl Eğitim Mezunların KPSS Puanlarına İlişkin Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri**

Program	N	Ortalama (\bar{x})	Standart Sapma
Biyoloji	27	79.10	7.22
Fizik	27	76.88	10.10
Kimya	23	73.23	8.58
Matematik	43	78.67	7.14
T.D.E	24	75.68	9.37
Toplam	144	77.05	8.52

Tablo 59'deki bulgular incelendiğinde, KPSS sınavında en yüksek puan ortalamasına Biyoloji öğretmenliği mezunlarının sahip olduğu görülmektedir. Biyoloji öğretmenliği mezunlarının KPSS sınavında aldıkları puanların ortalaması 79.10'dir. En düşük puan ortalaması ise 73.23 ile Kimya öğretmenliği mezunlarıdır. Beş yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği öğrencilerinin KPSS sınavında aldıkları puanların ortalamalarının programlara göre karşılaştırılmasından elde edilen sonuçlar Tablo 60'da sunulmuştur.

Tablo 60

Beş Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının KPSS Puanlarına Ait Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Anlamlılık Düzeyi
Gruplar Arası	607.16	4	151.79	2.16	.08
Grup-içi	9783.31	139	70.38		
Toplam	10390.48	143			

Tablo 60'de, beş yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının KPSS puanları arasında programlara göre anlamlı bir farkın bulunmadığı görülmektedir [$F(4,139)=2.16$, $p>.05$]. Bu bulguya dayanarak, farklı programlardaki beş yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının öğrencilerinin KPSS sınavındaki başarılarının aynı düzeyde olduğu söylenebilir.

Beş yıl eğitim gören mezunların KPSS'de yaptıkları Eğitim Bilimleri netlerine ilişkin not ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 61'de verilmiştir.

Tablo 61

Programlara göre Beş Yıl Eğitim Mezunlarının KPSS’de Yaptıkları Eğitim Bilimleri Netlerine Ait Not Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Program	N	Ortalama (\bar{x})	Standart Sapma
Biyoloji	27	87.64	12.90
Fizik	27	84.84	12.96
Kimya	23	70.83	15.22
Matematik	43	90.13	9.54
T.D.E	24	87.19	14.75
Toplam	144	85.10	14.11

Tablo 61’e göre, KPSS sınavında yaptıkları netler açısından en yüksek ortalama Matematik öğretmenliği mezunlarıdır. En düşük ortalama ise, Fizik öğretmenliği mezunlarına aittir. Farklı programlardan mezun olanların KPSS puan ortalamaları arasındaki farkın test edilmesine yönelik varyans analizi sonuçları ise Tablo 62’de verilmiştir.

Tablo 62

Beş Yıl Eğitim Gören Ortaöğretim Öğretmenliği Mezunlarının KPSS’de Eğitim Bilimleri Bölümünden Cevapladıkları Sorulara İlişkin Net Sayıları Ortalamalarının Programlara göre Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Anlamlılık Düzeyi
Gruplar Arası	6056.09	4	1514.02	9.39	.00*
Grup-içi	22423.81	139	161.32		
Toplam	28479.90	143			

* p<.05

Tablo 62’deki bulgular, KPSS sınavında yaptıkları netler açısından programlar arasında anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymaktadır

[F(4.139)=9.39, p<.05]. Programlardan hangileri arasında anlamlı fark olduğunu belirlemeye yönelik LSD anlamlılık testi sonuçları Tablo 63'da sunulmuştur.

Tablo 63
Programlara göre KPSS Sınavında Yapılan Net Sayılarına İlişkin LSD Anlamlılık Testi Sonuçları

Program		Biyoloji	Fizik	Kimya	Matematik	T.D.E
	\bar{x}	87.64	84.84	70.83	90.13	87.19
Biyoloji	87.64	-	-	-	-	-
Fizik	84.84	2.80	-	-	-	-
Kimya	70.83	16.81*	14.02*	-	-	-
Matematik	90.13	2.49	5.29	19.31*	-	-
T.D.E	87.19	0.45	2.34	16.36*	2.94	-

Yapılan LSD anlamlılık testi sonuçlarına göre, Kimya öğretmeni mezunların KPSS sınavında yaptıkları eğitim bilimleri neti ortalamaları ile Biyoloji, Fizik, Matematik ve T.D.E öğretmeni mezunlarının ortalamaları arasında anlamlı fark vardır. Bu bulgu doğrultusunda, KPSS sınavında yapılan eğitim bilimleri netleri açısından en başarısız grubun Kimya öğretmeni olduğu söylenebilir.

BÖLÜM V

ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın özetine, yargılarına ve önerilerine yer verilmiştir.

Özet

Öğretmen, toplumun ihtiyaç duyduğu bireylerin yetiştirilmesindeki işgörüsü açısından eğitim sisteminin en önemli öğelerinden biridir. Dolayısıyla öğretmenlerin nitelikli olarak yetiştirilmesinin önemi büyüktür. Bilim ve teknolojiye sürekli ve hızlı değişimler sonucunda toplumların eğitim sistemleri ile birlikte öğretmen yetiştirme sistemleri de sorgulanmaya başlanmış ve bir çok ülkede bu konuda önemli adımlar atılmıştır.

Türkiye’de de 1996 yılında başlayıp 1998 yılında sonuçlanan çalışmalar sonucunda öğretmen yetiştirme sistemi yeniden düzenlenmiştir. Düzenleme sonucunda ortaöğretim öğretmeni yetiştirme konusunda önemli değişiklikler yapılmıştır. Ortaöğretim öğretmen yetiştirme programlarının eğitim süreleri dört yıldan beş yıla çıkarılmış ve programlarda çeşitli değişiklikler yapılmıştır.

Eğitim programlarının değerlendirilmesinde öğrencilerin hedeflere ne derece ulaşabildiğinin belirlenmesi önemlidir. Öğrencilerin akademik başarılarının ölçülmesi hedeflere ne derece ulaşıldığını belirleyen en önemli faktörlerden biridir.

Bu araştırma, ortaöğretim öğretmenliği programlarından dört veya beş yıl eğitim görenek mezun olan bireylerin akademik başarılarını değerlendirmek

amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın evrenini 2001 ve 2003 yıllarında Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesinden mezun olan 389 ortaöğretim öğretmenliği mezunu oluşturmuştur. 2001 yılı mezunları dört yıl, 2003 mezunları beş yıl eğitim gören mezun olmuşlardır. 389 mezunun tümü araştırmanın örneklemini olarak kabul edilmiştir. Mezunlardan %80'ninin bilgilerine ulaşılmıştır.

Mezunlara ait not ortalaması, KPSS puanı bilgileri veri olarak bilgisayara kaydedilmiştir. Dört ve beş yıl eğitim gören mezunların ortalamaları "t" testi, programlar arası farklılıklar ise tek yönlü varyans analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Hangi gruplar arasında anlamlı farklılık bulunduğu ise LSD testi ile belirlenmiştir.

Verilerin analizi sonucunda ulaşılan bulguların yorumlanmasıyla şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Öğretmenlik Meslek Bilgisi derslerinde tüm programlarda beş yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunları, dört yıl eğitim gören mezunlara göre daha başarılı olmuşlardır [$t_{\text{biyoloji}}(55)=10.81, p<.05$], [$t_{\text{fizik}}(56)=2.780, p<.05$], [$t_{\text{kimya}}(52)=6.983, p<.05$], [$t_{\text{matematik}}(87)=8.54, p<.05$], [$t_{\text{T.D.E}}(59)=5.08, p<.05$].
2. Alan derslerindeki başarı durumları incelendiğinde, beş yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunları ile dört yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur [$t_{\text{kimya}}(52)=-2.20, p<.05$]. Beş yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunlarının alan dersleri açısından dört yıl eğitim görenlere göre daha başarılı olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer bölümlerden mezun olan öğrencilerin alan derslerine ait ortalamaları arasında dört yıl ya da beş yıl eğitim görmelerine göre anlamlı bir fark bulunamamıştır.
3. Mezunların genel kültür derslerindeki başarılarına ilişkin bulgular incelendiğinde, beş yıl eğitim gören Fizik öğretmenliği mezunlarının genel kültür derslerinde dört yıl eğitim gören mezunlara göre daha

başarılı oldukları görülmektedir [$t_{\text{fizik}}(56)=2.24, p<.05$]. Diğer programların mezunları arasında anlamlı bir farka rastlanamamıştır.

4. KMS ve KPSS sınavlarında elde edilen puan ortalamaları açısından öğretim süresine göre mezunlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.
5. KMS ve KPSS'deki eğitim bilimleri bölümüne ait sorulara verilen cevaplardaki net sayısı açısından beş yıl eğitim gören Kimya öğretmenliği mezunlarının yaptıkları net sayıları, dört yıl eğitim görenlere göre daha yüksektir [$t_{\text{kimya}}(52)=-6.781, p<.05$].
6. Akademik başarı düzeyi açısından programlar arası farklar incelendiğinde dört yıl eğitim gören ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının genel not ortalamalarının, alan dersleri not ortalamalarının, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri not ortalamalarının programlara göre değişmediği görülmüştür. Genel kültür dersleri ortalamaları, KMS puanları ortalamaları, KMS'de eğitim bilimleri bölümünden cevapladıkları sorulara ait net sayısı açısından programlar arasında anlamlı fark göze çarpmaktadır. programlara göre başarıları incelendiğinde, genel akademik not ortalamaları, alan derslerine ilişkin not ortalamaları, öğretmenlik meslek bilgisi not ortalamaları, KPSS'de eğitim bilimleri bölümünden cevapladıkları sorulara ait net sayıları açısından programlar arasında anlamlı farkın bulunduğu görülmüştür. Genel kültür derslerine ait not ortalamaları ve KPSS puanları açısından programlar arasında anlamlı bir fark yoktur.

Yargılar

1. Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi, ortaöğretim öğretmenliği mezunlarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerindeki başarılarını olumlu yönde etkilemiştir.
2. Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi genel olarak, ortaöğretim mezunlarının genel akademik ortalamalarını, alan dersleri akademik ortalamalarını, genel kültür dersleri akademik ortalamalarını, KMS ve KPSS puanlarını ve KMS ve KPSS'de eğitim bilimleri bölümünden cevapladıkları net sayılarını etkilememiştir.

Öneriler

Araştırma Sonuçlarına Yönelik Öneriler

1. Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ortalaması açısından bölümler arası farkların giderilmesi amacıyla eğitim bilimleri ve alan eğitimi öğretim elemanları arasında işbirliği yapılabilir, konuyla ilgili, ders içeriklerinin yeniden düzenlenmesi, ders içeriklerindeki çakışmaların önlenmesine yönelik ortak çalışmalar planlanabilir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi sonrasında ortaöğretim öğretmenliklerinin beş yıla çıkarılmasının akademik başarıya etkisini belirlemek amacıyla başka üniversitelerdeki mezun grupları üzerinde de araştırmalar yapılabilir.

2. Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi sonrasında açılan ilköğretim bölümü programlarından mezun olanların akademik başarılarının değerlendirilmesine yönelik araştırmalar yapılabilir.
3. Bu araştırmada akademik başarıyı etkileyen ve araştırma kapsamı dışında bırakılan faktörlere yönelik olarak çalışmalar yapılabilir.
4. Yapılan bu araştırmanın devamlılığı sağlanarak akademik başarının sürekli olarak ölçülmesi sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Adem, Mahmut. **"Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılanma"**, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 4(15), 1998, s. 359-362.
- Akar, İlhan. **"Türkiye'de ğretmen İstihdam Politikası Ve Uygulaması"** Yayınlanmamış Doktora Tezi, G. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara:1990.
- Akbıyık, Cenk. **"Eleştirel Düşünme Eğilimleri ve Akademik Başarı"** Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eylül, 2002.
- Akyüz, Yahya. **Türk Eğitim Tarihi**. Alfa Yayınları, Ankara: 2001.
- Alkan Cevat ve F. Hacıoğlu. **ğretmenlik Uygulamaları**. Alkım Yayınevi, Ankara: 1997.
- Ataman, Ayşegül. **"Eğitim Fakltelerinin Yeniden Yapılanmasının Düşündürdükleri"**, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi" 4(15) , 1998, s. 263-270.
- Aydın, Ayhan. **"Eğitim Fakltelerinin Yeniden Yapılandırılması ve ğretmen Yetiştirme Sorunu"**, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi" 4(15), 1998, s. 275-286.
- Binbaşıoğlu, Cavit. **Türkiye'de Eğitim Bilimleri Tarihi**. MEB Yayınları, Ankara: 1995.
- Büyükkaragöz, Savaş. **"Genel Ortaöğretime ğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumları Programlarının Dn ve Bugünü"**, ğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarının Dn-Bugünü-Geleceği Sempozyumu, 8-11 Haziran 1987, s.347.

Büyüköztürk, Sener. **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**. Pegem A Yayınları, Ankara: 2002.

Çağlar, Demir. **"Atatürk Eğitim Fakültesi Öğretmenlik Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma"** Marmara Üniversitesi AEF Yayınları, Sayı:3, İstanbul: 1992.

Demirel, Özcan, **Eğitim Sözlüğü**, Pegem A Yayınları, Ankara: 2003

Duman, Tayip. **Türkiye'de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme**, MEB Yayınları, Ankara:1991.

Ergün, Mustafa. **Bilgi Toplumunda Öğretmen Yetiştirme**.
<http://www.egitim.aku.edu.tr/ergun6.htm>.

Ergün, Mustafa. **"Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Çalışmalarının Gelişimi"**
H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı 2, 1987

Ergün, Mustafa. **Medreseden Mektebe Osmanlı Eğitim Sistemindeki Değişme**, <http://www.egitim.aku.edu.tr/ergun3.htm>.

Ergün, Mustafa. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Ocak Yayınları, Ankara: 1997.

Erol, Mustafa, Gamze Sezgin, Serap Çalışkan, Süha Yılmaz. **"Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılanmanın Öğrenciler Açısından Değerlendirilmesi"** II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 10-12 Mayıs 2000, s.481-483.

Ertürk, Selahattin. **Eğitimde Program Geliştirme**, Meteksan Yayınları, Ankara: 1994.

Garmston, R.S. **"Becoming Expert Teacher"**, Journal of Staff Development, (19), 1998, s.56-67.

Herbert J. Klausmeier, Richard E. Ripple. **Learning and Human Abilities, Educational Psychology**, Third Edition: New York: Harper and Row Publishers, 1971, s.194: aktaran: Nizamettin Koç “**Liselerde Öğrencilerin Akademik Başarılarının Değerlendirilmesi Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Bir Araştırma**”, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No:104, Ankara:1981.

Hong, Eynsook, “**Homework Style, Homework Environment and Academic Achievement**”, Learning Environments Research, 4(1) 2001, s, 7-23.

Kaptan, Zennur. “**Öğretmen Yetiştirmede Yeni Yapılanma**” 2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi Ulusal Sempozyumu , 11-13 Ocak 2001 Ankara, s.298-304.

Karakelle, Neşat. “**Öğrenci Yerleştirme Sınavı ile Üniversitelere Yerleştirilen Öğrencilerden En Yüksek ve En Düşük Puanı Alan Öğrencilerin Akademik Başarıları ile İlgili Bilişsel Ve Bilişsel Olmayan Özellikleri**” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1995

Kırbıyık, Halil. “**Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılması Üzerine**”, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi” 4(15), 1998, s. 271-273.

Kuran, Kezban. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Mikro Yayınları, Ankara: 2002.

Lawrence, William W., Danny D. Mcpherson. “**A comparative study of block scheduling and traditional Scheduling on Academic Achievement**”, Journal of Instructional Psychology, September 2000, s. 165-172.

Ma, H.K. “**The Relation of Academic Achievement Family and Classroom Social Environment, and Peer Interactions to Prosocial and Antisocial Behaviour of Chinese Children**”, Psychologia, 46 (3), 2003, s.163-173.

MEB. **Öğretmen Yetiştirmede Koordinasyon**, MEB Yayınları, Ankara: 1992.

- MEB. “**Öğretmen Yeterlilikleri Raporu**”, www.meb.gov.tr, Ankara, 2002.
- MEB. “**Milli Eğitim Temel Kanunu**”, Milli Eğitim Yayınevi, Ankara: 1998
- Oğuzkan, A. Ferhan. “**Ortadereceli Okul Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi**”
Cumhuriyet Döneminde Eğitim, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul:1982.
- Öncül, Remzi. **Eğitim Bilimleri Sözlüğü**, MEB Yayınları, İstanbul: 2000.
- Parker James D. A, Summereldt Laura J, Hogan Marjorie. “**Emotional İntelleigence And Academic Success:Examining The Transition From High School To University**”, Personality&Individual Differences, 36, 2004, s.163-173.
- Petrides, K.V., Norah Frederickson, Adrian Furnham. “**The Role Of Trait Emotional İntelleigence İn Academic Performance And Deviant Behaviour At School**”, Personality&Individual Differences, 36, 2004, s.277-293.
- R.D, Muijs. “**Predictors of academic achievement and academic self-concept: A longitudinal perspective**”, British Journal of Educational Psychology, 67(3), 263-277.
- Rosemary, J Gottlieb and Janet, L. Rogers. “**Academic self concept, academic achievement and leadership in university students studying in a physical therapy program**”, Journal of Allied Health, 2002, 31,2, s, 99-102.
- Sanders, Christopher E., Tiffany M.Field, Miguel A Diego, “**Adolescents academic expectations and achievement**” Adolescence, Winter, 2001, s. 252-256.
- Snyder, Rebecca Finley. “**The Relationship Between Learning Styles/Multiple İntelligences And Academic Achievement Of High School Students**”, 83, (2), 2000, s,11-20.

Şişman, Mehmet. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş** Pegem A Yayınları, Ankara:1999.

Turanlı, Adem. **“Dil Öğretiminde İstek ve Kararlılığın Akademik Başarıyla İlişkisi”**, Milli Eğitim Dergisi, 145, 2000, www.meb.gov.tr.

Türkçe Sözlük, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Cilt:3, Ankara:1996

Ünsal, Haluk. **“Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakültelerinde Uygulanmakta Olan Yeni Öğretmen Yetiştirme Modelinin Fakülte ve Bölüm Değişkenlerine Göre İncelenmesi”** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 2001.

YOK, **“Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi”** YOK Raporu, Ankara: 1998.

YÖK, **“23.08.1983 Gün ve 220/7232 Sayılı Genelge”**, Ankara: 23 Ağustos 1983

<http://www.osym.gov.tr/nosor>

<http://www.osym.gov.tr/sinavsonuc>

<http://www.balikesir.edu.tr/notesor>

<http://tckimlik.nvi.gov.tr>